

Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași, icoană contemporană.

DIN SUMAR:

- Autobiografia spirituală - model de libertate pentru omul de azi, în atenția ieromonahului Maxim (Morariu), doctor în teologie – **DARIUS ECHIM**.....(p. 2)
- Jurnal (1995) – **DR. NICOLETA PĂLMARU**.....(p. 3)
- Ipostazele nației – **ELENA PĂRVU**.....(p. 3)
- Părintele Sofian Boghiu, bătrânul filocalic – **ARHIM. BENEDICT (VESA)** (p. 5)

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

„Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine,
să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34)

De 14 octombrie o sărbătorim pe Preacuvioasa Maica noastră Parascheva. Dragostea față de ea antrenează sute de mii de oameni care vin să se închine moaștelor sale aflate la Catedrala Mitropoliei de la Iași. Emulația religioasă ce are loc îi întărește pe oameni în viața lor spirituală.

Într-o lume ce se secularizează, lucrul acesta este foarte important, și Sfânta Parascheva este model absolut de dăruire pentru viața duhovnicească. Urmărindu-i biografia vedem pusă absolut în practică învățătura Sfântului Pavel: „M-am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine” (Galateni 2, 20). Cele trei etape ale vieții spirituale pot fi urmărite cu minuțiozitate: curățirea, iluminarea și desăvârșirea.

Sfânta Parascheva a trăit pe vremea schismei celei mari de la 1054. De mică a fost milostivă din cale afară. Își dădea săracilor hainele sale, chiar certată fiind de părinți. După moartea acestora și-a împărțit avera cu fratele său Eftimie, viitorul episcop de Madita. Partea ei a împărțit-o săracilor și și-a urmat drumul. În duminica de după Înălțarea Sfintei Cruci a auzit în biserică evanghelia: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34), și a făcut întocmai.

Sufletul ei râvnea după Hristos și avea nostalgia de a-L urma. S-a retras într-o mănăstire de fecioare de lângă Constantinopol, ducând o viață ascetică exemplară. Ne-a demonstrat că avea dreptate Sfântul Maxim Mărturisitorul când a zis că nevoița nu ucide trupul, ci-l fortifică.

Când se apropia sfârșitul călătoriei sale pământești, îngerul a îndemnat-o să se întoarcă în satul său Epivat. Înainte de a face lucrul acesta s-a închinat în biserică Sfânta Sofia, în biserică Vlahernelor, iar apoi a plecat la locurile sfinte de la Ierusalim. A tras la o mănăstire de fecioare de lângă Iordan, s-a nevoit pe mai departe, iar apoi a revenit în satul său. La 25 de ani a plecat la Domnul.

A fost îngropată lângă biserică, moaștele sale făcând multe minuni. Împăratul românilor și al bulgarilor Asan i-a mutat moaștele la Târnovo, de aici a fost dusă la Belgrad, iar apoi la Constantinopol. Domnitorul Moldovei Vasile Lupu, după ce a plătit datoriile Patriarhiei, a primit voie de la sultan să-i ducă moaștele în Iași.

Pe 14 octombrie 1641, acest odor de mare preț este așezat în Biserica Trei Ierarhi, iar acum moaștele Sfintei Parascheva sunt oblăduite de biserică Mitropoliei, făcând multe minuni și aducând mângâiere poporului binecredincios.

Cel mai bine rezumă viața Sfintei troparul zilei: „Întru tine, Maică, cu osârdie s-a mântuit cel după chip; că, luând crucea, ai urmat lui Hristos; și, lucrând, ai învățat să nu se uite la trup, că este trecător; ci să poarte grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor. Pentru aceasta și cu îngerii împreună se bucură, Cuvioasă Maică Parascheva duhul tău”¹.

Sau un al doilea tropar: „Viață pustnicească și fără gâlceavă iubind și în urma lui Hristos, mirele tău, cu dragoste alergând și jugul cel bun al aceluia în tinerețile tale luând, cu semnul Crucii bărbătește întrarmându-te, împotriva vrăjmașilor celor de gând, și cu lupte pustnicești, cu postul, cu rugăciunile și cu picăturile lacrimilor, cărbunii patimilor ai stins, vrednică de laudă Parascheva; și acum, în cămările cerești stând înaintea lui Hristos, împreună cu înțeleptele fecioare, roagă-L pentru noi, cei ce cinstim sfântă prăznuirea ta”².

Biserica cu moaștele sale este locul duhovnicesc de mângâiere pentru cei ce ajung la Iași. Cu prilejul sărbătorii suntem chemați să ne punem semne de întrebare și să reconsiderăm cu seriozitate viața noastră religioasă. Noi îi cerem Cuvioasei Maici Parascheva să se roage pentru noi și pentru tot poporul nostru, ca să ne găsim comuniunea, echilibrul și pacea de care avem atâtă nevoie.

¹ Mineiul pe Octombrie, EIBMBOR, București, 2004, p. 484.

² Ibidem, p. 192.

Propunerile ierarhilor români pentru aniversarea a 30 de ani de la căderea regimului comunist

In ziua de 30 septembrie 2019, în Sala Sinodală din Reședința Patriarhală, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a avut loc ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În cadrul ședinței s-a hotărât:

- Completarea Programului-cadru „2020 – Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”. Această completare se referă la repere tematice teologic-educative, culturale și mediatic, menite să reflecte mai bine cele două teme, omagială și comemorativă, în activitatea unităților de cult ale Patriarhiei Române.

- Organizarea de evenimente și acțiuni cu prilejul aniversării a 30 de ani de la căderea regimului comunist din România, privind comemorarea jertfei creștinilor care și-au sacrificat viața în decembrie 1989 și în timpul regimului comunist pentru libertatea și demnitatea poporului român.

- Evidențierea, de asemenea, a modului responsabil în care Biserica Ortodoxă Română a folosit libertatea dobândită după căderea regimului comunist pentru a mărturisi prin cuvânt și faptă Evanghelia iubirii milostive a lui Hristos, prin întreaga sa lucrare misionară, educațională, social-filantropică și edilitară.

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

Autobiografia spirituală – model de libertate pentru omul de azi, în atenția pr. Maxim Morariu, doctor în Teologie

Darius Echim

Miercuri, 2 octombrie 2019, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în sala „Vasile Petrașcu”, în prezența Înaltpreșfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a fost prezentată, în susținere publică, o teză de doctorat, la disciplina Spiritualitate ortodoxă, intitulată „Reperere ale autobiografiei spirituale din spațiul ortodox în secolele XIX și XX: Ioan de Kronstadt, Siluan Athonitul și Nicolae Berdiaev”.

Autorul tezei de doctorat este ieromonahul Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, autorul a 25 de cărți și a peste 250 de articole științifice, absolvent a două facultăți, a două masterate, bursier al Institutului Ecumenic de la Bossey (Elveția), secretarul Centrului de cercetare „Ioan Lupaș” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă și membru fondator și redactor-șef al Revistei *Astra Salvensis*, recunoscută la nivel internațional.

„Într-o lume în care viețile sfinților prezintă aspecte din care ucenicii zeloși au decantat aspectele de umanitate (de exemplu, Sfântul Nicolae a stat drept în cristelniță, a fost alăptat doar din sânul drept și a făcut multe alte fapte extraordinare), autobiografiile spirituale vin să descopere oameni care au păcătuit, au uneori probleme de sănătate din cauza îmbuibării (cazul Sfântului Ioan de Kronstadt), sunt

trști, înfricoșiți, se îndoiesc, caută sau suferă din diferite pricini. Imaginea lor este cu certitudine una mult mai umană și, datorită acestui fapt, mult mai apropiată. Dacă unui om i s-ar cere să fie ca Sfântul Nicolae, acest lucru ar putea fi, cel puțin la început, dificil. Dacă însă, i s-ar cere să urmeze un astfel de model, existența unor probleme similare cu cele ale lui ar putea constitui un adevărat imbold înspre urmarea modelului său”, a precizat autorul tezei, părintele Maxim Morariu.

Lucrarea a fost realizată sub îndrumarea științifică și duhovnicească a Înaltpreșfințitului Părinte prof. univ. dr. Andrei Andreicuț, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și profesor la Catedra de Spiritualitate ortodoxă din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj.

Teza, segmentată în șase părți mari, debutează cu câteva precizări terminologice, definind înțelesul autobiografiei spirituale și prezintă particularitățile ei în diferite spații culturale sau profesionale. De asemenea, evidențiază ecourile ei în spațiul literar și filosofic.

În finalul lucrării, în cadrul subunității conclusive, autorul subliniază faptul că, „deși a fost un spațiu unde autobiografia spirituală nu s-a numărat între genurile în care autobiografia spirituală a fost cultivată, încurajată și dezvoltată, ea reprezintă un gen foarte important și trebuie redescoperită pentru că poate oferi soluții și răspunsuri la marile probleme ale lumii contemporane”. Astfel, a evidențiat cum lecturarea autobiografiei celor trei modele prezentate în lucrare: Ioan de Kronstadt, Siluan Athonitul și Nicolae Berdiaev, poate fi o soluție la problemele care-l subjugă pe omul postmodern.

„Lectura lor poate oferi soluții unor oameni care se confruntă cu o anumită problemă similară celei prin care a trecut unul dintre autori, în timp ce, modelul lor de viață, marcat de frământări și uneori de îndoieli, dar nelipsit de anumite bucurii, care are în centru metamorfoza interioară al cărei scop este întărirea legăturii cu Hristos, se poate constitui de asemenea într-un model pentru cei care doresc să urmeze o viață care să încorporeze cel puțin câteva dintre aspectele pe care le-au ilustrat ei în lucrarea autobiografică și în propriul lor traseu biografic”, concluzionează noul doctor în teologie, ierom. Maxim Morariu.

Compența comisiei de doctorat a fost următoarea: Președinte: pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca; Referenți: pr. prof. univ. dr. Ion Cristinel Teșu (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași); pr. conf. univ. dr. Gheorghe Holbea (Universitatea din București) și pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie (Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca).

Conform metodologiei, îndrumătorul de doctorat și membrii comisiei au dat citire referatelor și au adresat întrebări pe marginea temei.

La eveniment au participat numeroși invitați, printre care: președintele Senatului Universității Babeș-Bolyai, pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, exarhul mănăs-

tirilor din Arhiepiscopia Clujului, arhim. Dumitru Cobzaru, secretarul eparhial, arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa, protopopul de Cluj II, pr. Alexandru Ciui, starețul Mănăstirii Rebra-Parva, protos. Chiril Zăgrea, directorul Radio Renașterea, arhid. Dan Văscu, directorul Școlii din Salva, prof. Romana Fetti, alți profesori și teologi din țară, membrii familiei, prieteni și colegi.

La finalul susținerii, membrii comisiei au acordat candidatului la titlul de doctor în Teologie, calificativul „Excelent” cu *Summa cum laude*, cea mai înaltă distincție academică conferită la absolvirea unor studii universitare. Potrivit acestora, teza de doctorat se înscrie în seria de opere inedite, aducând un plus de valoare domeniului de cercetare.

Evenimentul academic s-a încheiat cu jurământul de credință și de fidelitate față de Biserica strămoșească, depus de noul doctor în Teologie, ierom. Maxim Morariu, în capela facultății.

Teza este depusă la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca, iar rezumatul ei poate fi accesat pe pagina web a Institutului de Studii Doctorale al Universității Babeș-Bolyai.

Date despre autor

Ierom. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu este absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă și al Facultății de Istorie și Filosofie, ambele din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. A absolvit în anul 2016, masteratul în Teologie Ortodoxă, secția „Consiliere Pastorală și Asistență Psihosocială”, în cadrul facultății menționate (ca șef de promoție), și cel în „Istoria Europei de Sud-est” din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie.

În perioada 2017-2018 a urmat studii superioare de specialitate la Institutul Ecumenic de la Bossey, Elveția, iar din anul 2018 până în prezent studiază la Universitatea Pontificală „Sfântul Toma de Aquino” din Roma, Italia.

Este autorul a peste 250 de articole și studii de specialitate, publicate în reviste recunoscute național și internațional. De-a lungul anilor de studiu a obținut numeroase premii și distincții.

Începând cu anul 2013 a devenit redactor al revistelor *Semănătorul* (Tismana) și *Astra năsăudeană* (Năsăud). Din același an a devenit și realizator al emisiunii „Oameni de ieri și de azi”, la Radio Renașterea, și fondator și redactor-șef al revistei *Astra Salvensis*, editată de către cercul „Astra” din localitatea Salva, județul Bistrița-Năsăud (revista este indexată în Scopus, ErihPlus, EBSCO, CEEOL, Index Copernicus, Ulrichsweb și Repec, având colaboratori din România,

Republica Moldova, Statele Unite ale Americii, Grecia, Germania, Slovacia, Polonia, Franța, Austria, Ucraina, Rusia, Germania și Elveția). De asemenea, începând cu anul 2015, a devenit fondator al CESEAN (Central and European Alumnus Network, Viena), al Despărțământului „Vasile Moga” al „Astreii” de la Sebeș (din 2017, a fost ales și secretarul științific al acestuia) și al revistei *Astra Sabesensis* (indexată actualmente în Index Copernicus și CEEOL și în curs de indexare Ebsco și ErihPlus), membru al institutului *Fondane* (cu sediul la București și Paris), iar din anul 2016, membru de onoare al Maison Naaman pour la Culture (Jounieh, Liban).

Ieromonahul Maxim Morariu este colaborator permanent al Revistei Renașterea, precum și al postului de radio Renașterea al Arhiepiscopiei Clujului. De-a lungul timpului a realizat emisiunea „Oameni de ieri și de azi”, „Cărți vechi și noi” și Meditații la Apostolul zilei.

Jurnal (1995)

Dr. Nicoleta Pălimaru

23 mai 1995

zi am avut o întrevvedere de mai bine de o oră cu IPS Bartolomeu.

Discuții culturale și teologice:

1. despre Nicolae Balotă. Merg la cele două cursuri de literatură comparată de la Litere, „Turnul Babel” și „Demonie răsăriteană și demonie apuseană”.

Este un critic apreciat și care a cunoscut, la rândul lui, închisorile comuniste.

Lucrările sale *Lupta cu absurdul și Labirint-eseuri critice*, mi-au fost lecturi de căpătâi în liceu.

2. despre cursurile părintelui profesor Ică junior de la Filosofie, „Metafizică și patrologie”. Bibliografie temeinică, discurs concis, expunere clară a învățăturilor dogmatice. Și IPS Bartolomeu se minunează de pregătirea pr. Ică junior și de ancorarea în dreapta credință. Îl fericește pe tatăl lui, părintele profesor Ică senior, iar prin el, Biserica ortodoxă.

Aducem în discuție cele două conferințe susținute în luna aprilie, „Pocăință și înviere” de părintele profesor Ică senior și „Ortodoxismul ieri și azi” a părintelui Ică junior, cu limpeziri la nivel terminologic și cu bogate perspective duhovnicești. („Înviere nepriemjduită”; Hristos, Paștele nostru; dubla împărtășanie: sacramentală „cu sângele și trupul lui Hristos” și cea duhovnicească „prin ascultarea Cuvântului lui Dumnezeu”, au fost câteva sintagme folosite de părintele Ică senior. Observ din atitudinea

IPS Bartolomeu un lucru esențial: darul de a-și apropia oameni valoroși, fie tineri sau vârstnici, teologi, literați sau artiști. Îl asemăn cu un rege francez sau un împărat bizantin, care aduceau la curțile lor minți luminate, înduhovnicite, știind că doar în acest mod sporea regatul, iar conducătorul nu devenea un „despot”.

3. la plecare m-a întrebat ce mai citesc. I-am răspuns că-l citesc pe M. Eliade cu *Memoriile* sale (chiar și pe troleibuz) și recitesc unele romane, centrate pe o cunoaștere intermediată de trup.

Mi-a povestit cum l-a cunoscut pe acest mare istoric al religiilor și că e o personalitate aparte a culturii românești și universale.

22 iunie 1995

Cu Maria Ganciu la Sibiu, la părintele profesor Ică senior, unde am stat cam o oră și jumătate. Au fost discuții și multe sfaturi. La întrebarea ce poate face o femeie în teologie, părintele profesor a răspuns că poate traduce, după ce a aprofundat limbile clasice și moderne.

Ne-a arătat *Matericonul* în limba greacă. Dorința Mariei și a mea de a învăța greaca s-a intensificat. Ne propunem să studiem de pe manualul Feliciei Ștef. La plecare ne însoțește un apus de soare amețitor. *Matericonul* va fi dorul nostru lăuntric...

14 iulie 1995

Ieri, de ziua Franței, am fost la mănăstirea Văratice de părinții. După ce ne-am închinat în biserică, am

urcat până la palatul unde a locuit părintele Anania. Urma duhului părintelui se simte nu doar în palat, ci și în natură...

20 iulie 1995, Sfântul Proroc Ilie

La mănăstirea Vorona, părintele Doroftei îmi vorbește la superlativ despre cultura și smerenia părintelui Anania. A slujit la Văratice timp de șapte ani alături de el, și l-a putut urmări în cele mai mici detalii. Cea mai mare virtute pe care a remarcat-o la părintele Anania era smerenia.

27 iulie 1995, Sfântul Pantelimon

Azi, părinții mei au avut o convorbire telefonică destul de lungă cu părintele Anania, aflat la mănăstirea Nicula, unde și-a mutat atelierul biblic. A finalizat introducerile la cărțile Pentateuhului, care vor apărea anul acesta la Editura Institutului Biblic. La întrebarea ce face eu, i-am răspuns că mă căznesc cu greaca, citesc în franceză și câteva cărți semnate de D. Țepeneag, G. Adameșteanu, *Dimineața pierdută*, Andrei Pleșu și H.-R. Patapievici, *Zbor în bătaia săgeții*. I-am relatat discuția purtată cu un francez copt despre ortodoxia coptă, pentru că urmează să plec luna viitoare la Paris, de unde sper să-mi cumpăr Dicționarul greco-francez Bailly, plus câteva cărți de literatură și teologie în franceză. Părintele m-a îndemnat să nu mă las păcălită, să am discernământ. Sesizez din nou grija părintelui de a păstra ortodoxia cât mai curată de orice fel de amestec. La acest francez am văzut o reprezentare a Maicii Domnului în viziune coptă – chipul și veșmintele erau complet negre.

Îi spun părintelui Anania că el m-a învățat să-mi fac singurătatea lucrătoare, iar după câteva secunde îmi reamintesc de smerenie.

august 1995

Vizita în Franța m-a ajutat enorm, nu doar pentru secția de franceză, pentru limbă, pentru teologii ortodocși francezi, pentru librăria La Procure, pentru muzee, biserici și monumente, ci și pentru aerul de libertate bine construită pe care-l degajă francezii. M-am bucurat că m-am putut împărtăși într-o biserică ortodoxă.

octombrie 1995

Un nou an universitar. Muncă și rugăciune...

noiembrie 1995

Sfătuită de IPS Bartolomeu, i-am luat un interviu domnului Teodor Baconsky în biroul părintelui Ștefan Iloaie. M-am documentat cât de bine am putut. Am găsit într-un număr din revista *SOP* date despre teza lui de doctorat, *Homo ridens*...

Am fost stăpânită de o îndoită emoție. Mai întâi, că mă aflu în fața ucenicului IPS Bartolomeu, apoi că discut cu o persoană împlinită academic, iar întrebările mele ar putea fi stângace. I-am admirat ținuta demnă, felul cum manevra pipa dăruită de părintele Anania, fermitatea vocii, claritatea ideilor. Mi se părea că avea ceva din H. Ibsen. Am fost frapată să aud acest răspuns la una din întrebări: „De femeie va depinde viitorul societății noastre”.

După interviu, i-am mulțumit pentru amabilitate, iar el a mai rămas să povestească cu pr. Ștefan Iloaie.

Ipostazele nației

Elena Părvu

mintirile copilăriei, tinereții și maturității ne conduc la conștientizarea dimensiunii timpului trăit, vor să se constituie într-o radiografie a societății trăite. Dar interesant, fără nostalgii, fără sub- și supra-evaluări, ci cu obiectivitatea pe care ți-o dă senectutea... Surădem și ne bucurăm că am beneficiat de trecerea timpului...

Aveam trei-patru ani, când tancarile sovietice treceau pe strada noastră în drum spre un poligon de manevre... Așa-zisul regim „democratic” a fost impus cu tancarile, așa se vorbea pe atunci... Au fost decimate personalitățile politice și de cultură, acele repere morale care ar mai fi putut influența în bine, mersul lucrurilor.

Războiul s-a terminat, dar problemele oamenilor nu. Noul regim intervenea cu dușmănie în viața lor, agravând și mai mult situația. Oamenii se temeau să mai discute între ei, ca nu cumva să fie suspectați de uneltire împotriva regimului. Mai mult, obligațiile în muncă și bani au devenit insuportabile, pentru că se urmărea decimarea unor cetățeni considerați indezirabili noului regim. Au suferit orășeni și țărani deopotrivă. Ce bine că am recuperat iconițele cu mărgeluțe primite de la bunica și le-am ascuns sub pernă. Rugăciunea era mai bine primită. Ne dădea putere și înțelepciune pentru a depăși momentele neplăcute.

Norii s-au mai împărșiat, cerul începuse să fie tot mai senin, fețele oamenilor păreau mai zâmbitoare și plutea în aer dorința de evadare spre un trai mai normal, pentru o viață trăită printre... oameni.

De altfel, nu ne putem dezice și de realizări, unele chiar demne de urmat, dar care nu mai pot fi cuantificate din cauza contextelor istorice și socio-politice pe care le parcurgem. Limba și religia au fost scutul nostru de preț și trebuie aduse mulțumiri celor care le-au purtat grija și ne-au făcut și pe noi nemuritori: Școala și Biserica.

1977, noiembrie. Sunt cumplit de obosită. Iubesc toamna, toamna cu frunze ruginii, cu raze de soare palide alunecând de-a lungul zidurilor bătrânului oraș, sporindu-i frumusețea, dar făcându-l mai rece... Frigul ne menține în filozofia existenței... Viața ne ucide încet lăsându-ne și clipe de luciditate, în care conturăm tragicul, apoi speriați intrăm din nou în agonie... „O mască râde... O mască plânge...” Da, toată lumea este o mască... Dar... trăim printre măști... Și? Sunt un cabotin... Cafeaua s-a răcit. Umbrele serii se țin tot mai dese. Nisipul clepsidrei își continuă drumul... Și-a rămas doar ecoul melodiei „Mână birjar”... și amintirile... Pot începe cu... „a fost odată...”

...Greu a fost, dar viața în comuniune cu Dumnezeu ne-a readus speranța, încât scriitorul Iuliu Părvu surprinde bine profilul generației în volumul „Aicea printre ardeleni” (Editura Napoca Star, Cluj Napoca, 2011, pe copertă). „Suntem o generație care ne-am trăit adolescența printr-un paradox. Noi urma să reprezentăm expresia altui tip social. Se vorbea mult pe atunci de omul nou. Am fost supuși, de aceea, unui proces de îndochinare sălbatică. Până la urmă, ne-am format totuși prin acțiunea efectelor secundare. Simțind că se caută siluirea noastră spirituală, generația mea a reacționat printr-o uluitoare sete de cultură generală. S-a vrut să fim internaționaliști, iar noi am făcut ce-am făcut și am ajuns înfocați patrioți. S-a vrut să fim ateii, și nu știu cum s-a întâmplat că ne-am păstrat intacte credința și sărbătorile. S-a vrut să fim delatori, iar noi am întărit în societate spiritul familial și pe cel al camaraderiei. S-a vrut să fim roboți, mărșăluind în uniformă, și s-a ales din noi o generație pedantă, cu simțul umorului... Așa ne lăsăm moștenire celor care vin...”

Orice schimbare majoră a rânduielilor unui stat atrage după sine și niște seisme resimțite de societate. Așa s-a întâmplat și după 1989... Deși, normal era ca tot ce a fost bun să ducem mai departe, iar relele să fie corectate. N-a fost să fie... Modestia și cumpătarea propăvăduite și în cărțile sfinte au fost uitate, un gen de rapacitate și megalomanie a pus stăpânire pe unii. Profilul de generație nu mai corespunde... Cumpătarea ar fi lucrul cel mai bun, ambițiile, devin vicii și acestea duc la decădere. Da, o societate normală, trebuie să fie, în primul rând morală, cu frica de Dumnezeu, și să promoveze adevărul și binele. Dar... am fost catapultă pe un teren nisipos...

Îmi amintesc cum o colegă mai în vârstă, dar cu simțul umorului, se întreba câte lozinci o să mai învețe, având în vedere că a început cu: „Regele și Patria”, „Stalin și poporul rus, fericire ne-au adus”, „Ceașescu PCR”, „Libertate”... Am devenit atât de liberi, că nu se mai respectă nici legile... simțim uneori libertatea ca o povară... De ce...?

Cotidianul e plin de tărăboi, ură, dușmănie, o lume cețoasă, durere mută, e atmosfera unui libertinism deșănțat în care valorile umane se regăsesc cu greu în decor... Singura implicare a maselor este votul univrsal, dar care nu rezolvă problemele, fiind exploatate mereu doar pasiunile politice ale unor membri de partid.

Vă propun să ne întoarcem la cele creștinești, cu morala și eticheta cuvenită. Democrația așa trebuie învățată. În felul acesta, și noi ca popor, ne vom debarasa de „amatorismul flecar” și vom promova problemele serioase cu care se confruntă societatea noastră.

2019, iulie.

Gânduri suspendate, întretăiate... gânduri... Încercările de reconstrucție din ultima vreme se desfășoară greoi, fraudele de după 1989 sunt aproape imposibil de recuperat, manipularea este la ea acasă, deruta alegătorilor la fel. Nu putem face evaluari sau studii ce ar trebui să contribuie la rezolvarea unor probleme contemporane, nu întrezărim o perspectivă. Este necesară, așadar, o nouă construcție sufletească, de regenerare spirituală reală, pentru că România trebuie refăcută, reconstruită din temelii, pentru a ne putea impune în rândul statelor puternice și cu adevărat democratice. Doamne ajută!

Pr. drd. Cătălin Varga, *Omiliile în timp de război: Biserica Ortodoxă Română în perioada Primei Conflagrații Mondiale (1914-1918)*, prefață de pr. prof. dr. Ioan Chirilă, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2018, 368 p.

Comemorarea centenarului Primei conflagrații mondiale a constituit prilejul mai multor manifestări editoriale interesante și valoroase deopotrivă. În șirul lor se înscrie cu cinste și volumul părintelui drd. Cătălin Varga, vrednic slujitor al altarului din Arhiepiscopia Clujului, intitulat: *Omiliile în timp de război: Biserica Ortodoxă Română în perioada Primei Conflagrații Mondiale (1914-1918)*, apărut la editura Limes în anul Marii Uniri.

Frumoasă simbioză între studiile ce analizează și prezintă contextul conflagrației, desfășurarea ei, dar și contribuția Bisericii Ortodoxe la evenimentul Marii Uniri, cercetarea are drept scop, după cum subliniază autorul în argumentul dânsului, aducerea în atenție a jertfei preoțimii românești și a modului în care s-a reflectat ea în paginile discursului omiletic din acea perioadă. Părintele doctorand Cătălin Varga, subliniază faptul că:

„... preoții noștri, în special clericii militari, la cot cu soldații martiri ai neamului, au

contribuit decisiv la înfăptuirea primei Liturghii de acest fel, la 1 decembrie 1918, Liturghia unității poporului român, care nu cunoaște decât o singură strană. Acesta este argumentul ce stă la temelia volumului omagial de față. Cunoașterea jertfei depuse, de către Biserica Ortodoxă Română la înfăptuirea mărețului ideal, devine o sarcină stringentă în contemporaneitate, când atacul programat și calomnios la adresa Bisericii Ortodoxe Române, a devenit un fel de sport național. Cred că dacă românul de astăzi, ar înțelege cât datorează Bisericii, pentru simplul fapt de a fi cetățeanul unui Stat suveran, nu s-ar mai raporta cu atâta ușurătate la această instituție milenară” (pp. 14-15).

Dimensiunea apologetică a volumului nu știrbește însă din calitatea lui științifică și nu atentează la profunzimea abordărilor. Părintele autor se lansează în analize frumoase, bazate pe o parte consistentă a literaturii de specialitate dedicate tematicii, realizând frumoase corelații interdisciplinare cu spațiul biblic vetero-testamentar, care reprezintă teritoriul în care se specializează de o bună perioadă de timp. Între elementele care girează calitatea demersului său, se numără și prefața (pp. 5-12), semnată de părintele profesor universitar dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității clujene. După ce subliniază atuurile lucrării și vorbește despre necesitatea unei astfel de abordări, dânsul vorbește și despre modul în care a văzut, de-a lungul istoriei, Biserica războiului:

„Biserica nu a sfătuit niciodată conducerea țării, să consume războaie de cucerire, războaie de asuprire a celor de lângă granițe, ci neamul nostru românesc, a știut să ridice armele, numai și numai cu o singură ocazie: când a trebuit să-și apere propria ființare. Aceasta a fost de fapt viziunea lui Dumnezeu cu privire la poporul Său, încă din vremea primelor încercări de formare statală a lui Israel. Dumnezeu-l părinților lor, Yahweh, o dată cu securizarea granițelor Canaanului, pământului făgăduinței (Facerea 15, 12-21), a interzis poporului Său, să poarte războaie de cucerire, pretențiile expansioniste devenind un subiect tabu” (p. 6).

Apoi, cele cinci capitole mari ale lucrării, însoțite de o bogată anexă și concluzii, îi oferă cititorului un bine meritat periplu în istoria conflagrației, ce este însă văzută cu precădere prin prisma discursului omiletic. Ar fi demnă de remarcat aici onestitatea științifică a autorului, care nu doar că se folosește de un bogat aparat critic, ci menționează, acolo unde este cazul, unde au fost publicate anterior anumite texte ce se constituie în subunități tematice ale demersului dânsului! Într-o lume în care adesea autorii publică și republică, cu

același sau sub alt titlu, texte cu același conținut, a devenit aproape o raritate un astfel de demers, fapt pentru care, în opinia noastră, el se cere salutat. Interesante sunt și concluziile de la finele fiecăruia dintre capitole, care, deși dau parca fiecărui text o structură autonomă *per se*, nu contribuie la segmentarea textului sau la distrugerea cursivității lui logice. Astfel, după ce în paginile primului capitol, părintele doctorand Cătălin Varga vorbește despre modul în care Războiul ar putea fi înțeles pornind de la perspectiva biblică (pp. 29-58), în cel de-al doilea, prezentarea generală a contextului, marcată de un frumos conținut interdisciplinar, este continuată de o subunitate tematică dedicată contribuției clerului românesc la asumarea și înțelegerea evenimentului (pp. 59-118). Apoi, discursul este deplasat înspre spațiul studiului de caz (pp. 119-202), căci autorul analizează textele unor iluștri sacerdoți precum părintele academician Ioan Lupaș, părinții Emilian Stoica, Dumitru Borgia, Ioan Popa, Ioan Manta sr, Alexandru Vlad sau Vasile Suci, părintele autor oferind o frumoasă analiză a predicilor lor și a modului în care este prezentat acolo războiul, cu multiplele sale accente.

Urmează apoi un capitol dedicat ecourilor critice ale omileticii bisericești în presa vremii (pp. 203-278), în care omiliile sunt divizate pe baza substratului lor tematic, și un capitol în care părintele Cătălin pledează pentru înțelegerea celor avute în vedere drept un nou gen omiletic (pp. 279-284). Concluziile, înlocuite de un frumos text intitulat “o predică empatică” (pp. 285-286), sunt apoi urmate de 8 bogate anexe (pp. 287-340) și o bogată listă bibliografică, ce consfințește, o dată în plus, seriozitatea demersului academic.

Datorită tuturor acestor aspecte, nu putem decât să salutăm apariția unei astfel de lucrări și să o recomandăm cititorilor dornici de a percepe prima conflagrație mondială și din perspectivă eclesiastică, pe baza unei analize bine scrise și antrenante deopotrivă.

Ierom. Maxim (Morariu)

Calendarul Sfinților din fresca Mănăstirii Sucevița, Mănăstirea Sucevița, 2016, 758 p.

Lectura vieților sfinților din Sinaxarul Mare al Bisericii Ortodoxe a devenit astăzi o practică desuetă în viața creștinilor. Nici în curricula învățământului teologic universitar nu se acordă o atenție sporită hagiografiei, decât tangențial la cursurile de istorie bisericească și la cele de spiritualitate, și nici în mănăstiri nu mai prea există practica citirii sinaxarelor în timpul meselor de obște. Istoria Bisericii ne descoperă că neglijarea exemplului sau pildei parcursului biografic al sfinților în creșterea și zidirea duhovnicească a creștinilor mireni, a clerului și a monahilor nu este însă o carență generată de secularism, postmodernitate și tehnologie, ci aceasta s-a manifestat încă din epoca luminilor. O reacție de îndreptare a avut-o atunci Sfântul Paisie Velicikovski, care în „Așezământul paisian de la Dragomirna” din 1763, o veritabilă rânduială a vieții de obște fixată de stareț, prevedea la punctul 5 ca în trapeză toți frații să fie „cu luare aminte la citire, care trebuie să fie ne-

schimbat în fiecare zi din Viețile Sfinților și din cărțile Sfinților Părinți și din cele de învățătură”. Postulatul paisian ar trebui să fie și astăzi valabil și de actualitate, pentru că parcurgerea filelor hagiografice oferă o mărturie dreaptă nu numai despre viețile sfințite, despre viețile trăite în duhul Evangheliei lui Iisus Hristos, ci și despre lupta cea bună, mărturia cea adevărată și viețuirea cea curată, jertfelnică și martirică a mii de frați de-ai noștri mai mari. Aceste vieți de sfinți pot constitui oricând și pentru fiecare creștin și creștină în parte atât modele de viețuire în rânduiala cea sănătoasă a principiilor vieții creștine, cât și exemple de încurajare și de îmbărbătare pe cărarea vieții acesteia postmoderne, consumiste, globaliste și individualiste, care-și reneagă tot mai frecvent și mai fervent rădăcinile creștine.

Desigur, încurajarea lecturii vieților sfinților trebuie realizată și prin publicații accesibile și atractive sub aspect teologic, literar și editorial, lucrările clasice ale sinaxarelor mari, ale celor 12 volume dedicate vieților sfinților sau Proloagele fiind pentru unii necunoscute, iar pentru alții prea ample, cu dimensiuni textuale și tipografice mult prea mari, în consecință evitate de creștinul obligat să viețuiască în această lume agitată. Un volum model, extrem de bine realizat sub raport grafic, prin urmare atractiv, este cel publicat de obștea mănăstirii Sucevița în anul 2016, încă prea puțin cunoscut. Ctitoria fortificată a moveștilor din Țara de Sus a Moldovei este cunoscută pentru programul iconografic interior și exterior, care cuprinde anumite registre reprezentative și chiar unice ca amplitudine picturală în ansamblul fațadelor pictate ale mănăstirilor Moldovei. Este vorba mai ales despre *Scara Virtuților* de pe fațada nordică, despre *Rugăciunea tuturor sfinților* desfășurată pe abside și despre reprezentarea *Sinaxarului* sau a *Calendarului bisericesc* de-a lungul unui an (1 septembrie - 31 august), desfășurat în pronaosul bisericii, pe cinci registre, înfățișând viața sau martiriul Sfinților reprezentativi din fiecare zi, praznicele împărătești și ale Maicii Domnului.

Obștea Suceviței a conștientizat importanța Calendarului iconografic al sfinților mănăstirii Sucevița și cu binecuvântarea IPS Pimen, cu impulsul și oblăduirea stareței Mihaela Cozmei, sub coordonarea protosinghelului Marcu Petcu și cu asistența universitară a profesorului Remus Rus de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București a realizat un minunat album hagiografic care ilustrează fiecare zi a sinaxarului ortodox. Volumul se deschide cu predoslovia IPS Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților și cu introducerea profesorului Remus Rus, după care urmează restituirea calendarului, după cronologia anului civil, fiecărei zile fiindu-i afierosite două pagini, una de cuvânt și cealaltă de iconografie, prin fotografiile profesioniștilor ale lui Petru Palamar. Calendarul astfel pus la dispoziția creștinului de astăzi prezintă într-o formă textuală condensată și vizuală sugestivă esența sinaxarului creștin ortodox, devenind o carte extrem de utilă pentru primenirea spirituală a noastră a tuturor. Totodată, albumul constituie o carte de

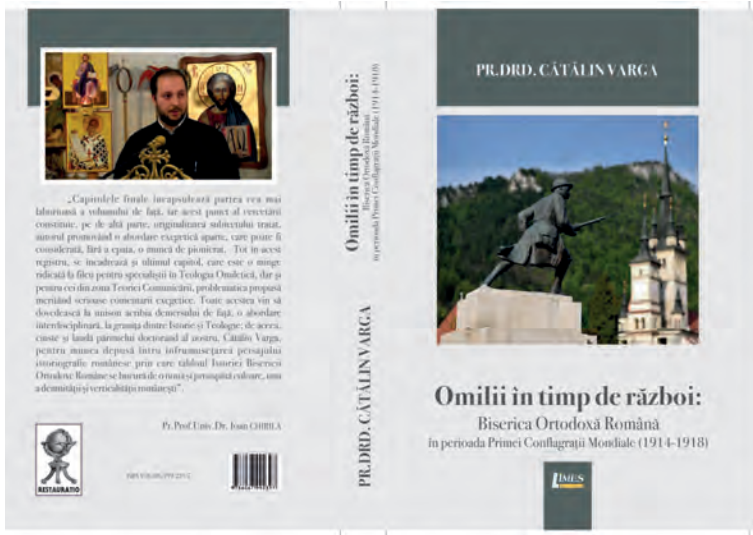
vizită extraordinară a Mănăstirii Sucevița, oferind un abecedar hagiografic creștinului ortodox român din ziua de astăzi, iar celor râvnitori, bibliografia de la finalul tomului le oferă reperele necesare în vederea aprofundării vieților sfinților.

Ca unul care m-am folosit spiritual și cultural în urma deschiderii frecvente a *Calendarului Sfinților din fresca*

mănăstirii Sucevița, închei prin a felicita și a mulțumi obștii monahale sucevițene pentru această realizare editorială remarcabilă, care merită cunoscută și deținută de toți credincioșii ortodocși români aflați încă pe cale spre Împărăția Cerurilor.

Mircea-Gheorghe Abrudan

¹ Cuviosul Paisie de la Neamț, *Autobiografia și Viețile unui stareț urmate de Așezăminte și alte texte*, ediția a III-a, îngrijită de diac. Ioan I. Ică jr, Ed. Deisis, Sibiu, 2015, p. 472.

Părintele Sofian Boghiu, bătrânul filocalic

Arhim. Benedict Vesa

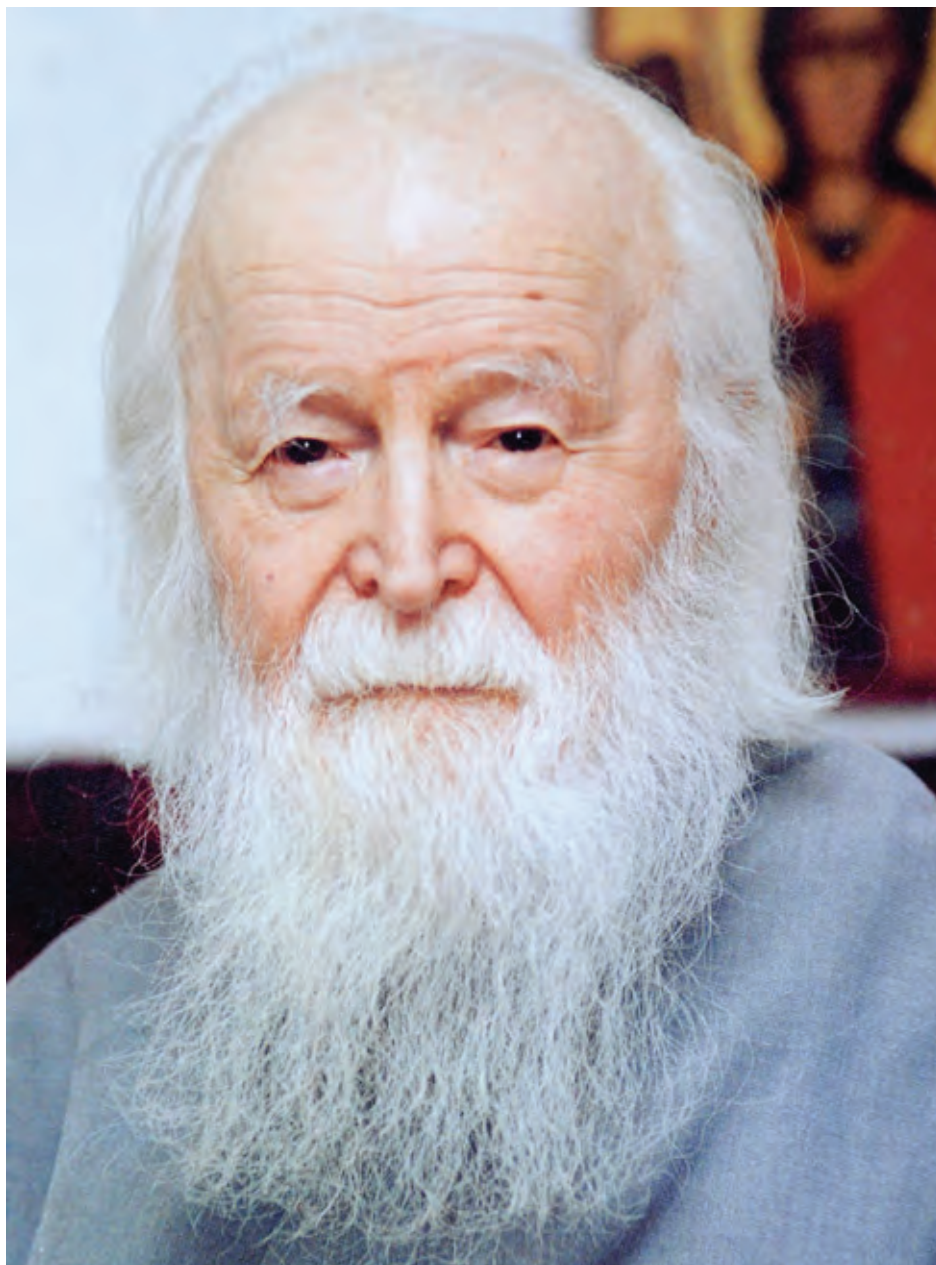
Probabil că cea mai bună descriere sintetizatoare a părintelui duhovnicesc în termeni evanghelic, care devine și program de viață efectiv la Părintele Sofian Boghiu, este răspunsul consemnat într-una din lucrările sale: „*Smerenia și dragostea! Cele pe care le recomandă Mântuitorul: Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre. Domnul nostru Iisus Hristos ne îndeamnă aici să încercăm să dobândim smerenia și dragostea, care sunt atributurile lui Dumnezeu*”¹. De altfel, pentru cei care l-au cunoscut, cele două însușiri deveneau evidente de la o simplă întâlnire. Nu erau pur și simplu două exerciții morale reușite, ci reprezentau forma existențială de asemănare cu Hristos, icoana omului deplin după chipul bărbatului desăvârșit. De aceea, personalitatea sa fascina și aduna lângă sine pe cei care căutau să aibă o viață spirituală angajată. Era semnul profetic al Împărăției între oameni – „lumina de dincolo de veac a sfinților se oglindea pe fața lui”, afirma Părintele Petroniu Tănase.

Răsfoind numeroasele articole dedicate Părintelui Sofian, cititorul se regăsește deodată în fața unor descrieri luminoase și generoase ale personalității sale. De pildă, Părintele Roman Braga îl descrie drept „bătrân de când era copil”, referindu-se la înțelepciunea sa așezată și la blândețea-i specifică. Sau, intuind capacitatea sa de a tămădui din rău, Raluca Tănăseanu afirma despre el: „Lumina din Părintele repara răul din tine”. Pe aceeași linie, Părintele Adrian Făgețeanu îl numește „dascăl al rugăciunii”, iar Garoafa Coman „un Serafim de Sarov al nostru”, revelându-l drept un isihast într-o „țară a absurdului”, potrivit expresiei lui George Enache. Mai amintesc o ultimă expresie, care-i revine Părintelui Marc-Antoine Costa de Beuregard, ce rezonază cu titlul eseului, Părintele Sofian este „bătrânul cel frumos”, bătrânul filocalic.

Serghie Boghiu, mai târziu Arhimandritul Sofian, se naște în ziua de 7 octombrie 1912 în Cuconeștii-Vechi, județul Bălți din ținutul Basarabiei, al treilea copil din cei șase ai familiei Ioan și Alexandra Boghiu. Imediat după terminarea școlii primare intră ca frate în Mănăstirea Rughi, pe când avea 14 ani. Urmează cursurile școlii de cântăreți din Mănăstirea Dobrușa, iar apoi, timp de opt ani, va urma cursurile Seminarului Monahal de la Cernica. Va fi tuns în monahism în anul 1937 la Dobrușa sub numele Sofian, iar doi ani mai târziu va fi hirotonit ierodiacon în Catedrala din Bălți de către Mitropolitul Tit Sime-drea. Odată cu căderea Basarabiei se va refugia la Mănăstirea Căldărușani împreună cu alți viețuitori ai Mănăstirii Dobrușa. Înzestrat de Dumnezeu cu darul artistic, va urma cursurile Academiei de Belle Arte din București și, în paralel, Facultatea de Teologie. Transferat la Mănăstirea Antim, va fi hirotonit ieromonah de către Episcopul Atanasie Dincă, în anul 1945. Între anii 1950-1952 va fi profesor de pictură la Seminarul Monahal de la Neamț după care va reveni la Antim. Pe o perioadă de patru ani (1954-1958) va deține și slujirea de stareț la Mănăstirea Plumbuita. În toată această perioadă participă activ la întâlnirile „Rugului Aprins”. În acest context primește misiunea de a se ocupa de

tineri în mănăstirea sa, aspect cuprins în declarațiile din dosarele securității.

Anul 1958, ca și pentru multe dintre personalitățile duhovnicești ale vremii, a adus cu sine o serie de „verificări”, terminate cu condamnarea sa pentru participarea la activitățile „Rugului Aprins”, găzduite în casa lui Alexandru Mironescu, sau unele chiar la Mănăstirea Plumbuita. Pedepsa pentru presupusa lecturare a poeziilor lui Radu Gyr și lucrarea de catehizare a tinerilor, socotite activități împotriva ordinii sociale, s-a constituit într-o condamnare la șaisprezece ani de închisoare. Suferința a fost asumată firesc de părintele Sofian, așezată în lucrarea proniatoare a lui Dumnezeu. Ispășirea pedepsei se întâmplă la Jilava, Aiud și Salcia, în toate aceste locații arătându-se pașnic, împăcat cu toți și dispus la frățietate. Caracterizarea pe care i-au făcut-o agenții Securității este onestă: „*Boghiu Serghie Sofian este un om foarte serios și de cuvânt, se*

spunea într-un raport. La dânsul nu este cuvânt dat pe care să nu și-l îndeplinească cu toată rigoarea. Oriunde a fost pus să facă un serviciu l-a făcut cu toată conștiinciozitatea, fapt pentru care se bucură de încrederea autorităților bisericești”. Atributul de „mistic” pe care l-a primit îl plasa limpede în tabăra adversă, în ciuda comportamentului său apreciat de către puterea vremii și, astfel, imposibil de convertit la doctrina marxistă.

Monahismul pentru Părintele Sofian a însemnat un mod de existență și pe timpul detenției. Rugăciunea și tăcerea erau două coordonate vizibile în toată petrecerea sa în închisoare și resursele de supraviețuire într-un timp al unei istorii absurde, dincolo chiar și de Apocalipsă. Însă omul duhovnicesc, liber de orice sistem, rămâne nemișcat în zbușcirea schimbărilor. În fața „omului nou” proclamat de sistem, Părintele Sofian așază chipul omului evanghelic, nou în Hristos, urmând logica crucii, „nebulie” pentru neamuri, dar putere pentru cei care cred. Și aici rezidă capacitatea sa de supraviețuire în asemenea condiții. El înțelegea de acum pe viu taina crucii și pe cât o experia, pe atât mai neînțeleasă devenea pentru cei din ordinea

vremii, străini de orice înțelegere duhovnicească.

Va fi eliberat în anul 1964, prin decretul general de grațiere. Devine pictor al Institutului Biblic între anii 1965-1967, iar un an mai târziu va stareț al Mănăstirii Antim până la moartea sa, întâmplată în anul 2002. Merită să amintim și călătoria sa în Liban în anul 1971, unde, la invitația Mitropolitului George Khodr, împreună cu ucenicul său Daniel Bedran, a pictat Mănăstirea Deir-el-Harf dar și alte biserici.

Într-una din vizitele pe care le-am făcut în această țară biblică, bucuria mea a fost sporită de întâlnirea cu părintele Sofian-pictorul într-una din bisericile pictate de el. Cei care vorbeau despre opera sa îl asociau într-un total cu o icoană după chipul Icoanei Tatălui – Hristos. Reflecția dragostei și blândeții lui Hristos în persoana lui erau atât de evidente și acolo. Fusesse un iconar, nu mai înainte ca el însuși să devină o icoană.

Voi identifica în ultima parte a acestui eseu trei însușiri esențiale și specifice ale părintelui Sofian, care-l așază în rândul marilor părinți duhovnicești contemporani. Acestea, prin caracterul lor evanghelic radical, îl transformă într-o personalitate profetică, vestitor al unei alte lumi, cu principii și metodologii corespunzătoare. Nota dominantă a personalității sale a fost **blândețea și dragostea**. Odihnea prin pacea sa lăuntrică. Sensul era dinspre interior spre exterior, într-un mod firesc, simplu și fără nici un fel de dorință de a ieși în afară, de a epata. El era duhovnicul și atât, care, discret și dispus, asculta fără să judece, sfătuia, fără să oblige, și mângâia, fără să aștepte nimic în schimb.

Această stare lăuntrică a fost susținută de ceea ce aș numi **consecvență și constanță duhovnicească**, dovedindu-se un om egal cu sine însuși pe tot parcursul vieții. Cei care l-au cunoscut, l-au văzut neschimbat în vreme de bine sau de greu. Această însușire îl recomandă în sensul prezenței unei blândeți permanente aplicate filocalic, ca nemișcare în slavă și ocară.

Iar cea de-a treia însușire evidentă este **aplicarea „monotoniei” duhovnicești în sensul unei vieți monahale firești**. Nu era căutător de excepțional, nici măcar în viața spirituală. Însă harul, care este lucrarea „firească” a lui Dumnezeu pentru cei „în firea cea bună”, era o prezență constantă. Picta icoane, dar, mai ales făurea icoane, începând cu sine însuși. Prin aceasta se dovedea depășind modul de a fi al omului contemporan, care își exprimă și-și dezvoltă viața într-o succesiune de cuvinte, gesturi și fapte de nuanță inedită, excepțională, intensă, chiar și exacerbând conținutul vieții, forțat, constant și nenecesar, în felul acesta, distrugând firescul odihnitor și însoțit de sens.

Dincolo de existența sa personală, Părintele Sofian este și un simbol, pentru o lume frumoasă, pentru o țară și o cultură duhovnicească de cea mai înaltă calitate. Este „bătrânul frumos” filocalic așa cum îl descrie și Părintele Marc-Antoine Costa de Beuregard: „*Părintele Sofian reprezintă o întregă civilizație duhovnicească și religioasă, cea a sfintei României. El este pentru noi chipul dulcității și al delicateții românești, atât de asemănătoare, prin aceasta – deși atât de diferit – cu Părintele Dumitru Stăniloae, cu Părintele Benedict Ghiuș, cu Părintele Paulin Lecca, cu Părintele Teofil de la Sâmbăta și chiar cu Părintele Cleopa cel atât de arzător! Există în civilizația românească o blândețe, o feminitate, un dar al întâmpinării aproape-lui, al ospitalității, o sensibilitate a sufletului și o înălțime care îi sunt proprii*”².

¹ Părintele Sofian Boghiu, *Smerenia și dragostea, însușirile trăirii ortodoxe*, București, 2003, p. 158.

² Părintele Sofian, ediția a II-a revăzută și adăugită de Constanța Costea și Ioana Iancovescu, Editura Bizantină, București, 2012, p. 242.

Cinstirea eroilor de către Biserica Ortodoxă Română

Mircea Gelu Buta*

Biserica noastră națională îi cinstește pe eroii neamului în cel mai înalt grad, fapt învederat de sărbătoarea lor, prăznuită odată cu Înălțarea Domnului, în fiecare an. O sugestie despre această realitate ne-o dă și Imnul Național, prin versurile: „Preoți, cu Crucea-n frunte! / Căci oastea e creștină”.

În același timp, Biserica nu îl împărtășea un număr de doi-trei ani pe ostașul care a luptat pe front în prima linie, unde se presupunea că omorâse unul sau mai mulți inamici. Spunem aceasta pentru a arăta că există o diferență între sfinți și eroi. Sinaxarul nostru, ca și calendarele celorlalte Biserici Ortodoxe naționale, conține nume de *sfinți militari*, numai că aceștia își datorează sfințenia atitudinii lor kenotice, după modelul Mântuitorului. Nu este vorba atât de ofițeri și soldați care s-au distins pe câmpul de bătălie, ci de oameni care s-au lăsat devorați de fiare în arene sau au pus capul pe butuc pentru credința lor. De altfel, s-a arătat de către istorici că în calendarul ortodox există atât sfinți *contemplativi*, cât și sfinți *militari*.

Pentru a revela gradul în care sunt cinstiți eroii neamului nostru, voi lua un exemplu legat de un gest considerat unic al voievodului și sfântului Ștefan cel Mare, relatat de istoricul Gheorghe I. Cantacuzino care a participat, în calitate de arheolog, la săpăturile ce au avut loc în „biserica din Războieni, care ocupă un loc aparte nu numai între numeroasele ctitorii ale lui Ștefan cel Mare, dar și, în general, între edificiile de cult din Țările Române. Nici până la ridicarea ei, nici după aceasta, nu există un exemplu similar de lăcaș ridicat «pentru amintirea și pomenirea» eroilor căzuți într-o bătălie care să adăpostească osemintele acestora”.

Așa cum se știe, bătălia de la Războieni a fost un episod tragic pentru Ștefan cel Mare și pentru Moldova medievală. După 20 de ani de la producerea ei, sfântul voievod a ridicat o biserică întru pomenirea ostașilor căzuți aici. După cum au arătat cercetările arheologice, biserică a fost construită peste osemintele ostașilor care și-au pierdut viața în acea înfruntare. În aceasta constă unicitatea lăcașului de cult, atât la noi în țară, cât și în lumea ortodoxă.

Nu m-aș despărți de acest episod fără a reproduce un fragment din pisania lăcașului, întrucât aceasta reflectă smerenia voievodului trecut în rândul sfinților: „Și noi, Ștefan voievod... am făcut aici război mare în luna lui iulie, în 26 zile (este vorba despre bătălia de la Războieni, n.n.) și cu voia lui Dumnezeu au fost biruiți creștinii de păgâni. Și au căzut acolo mulțime din ostașii Moldovei... Pentru aceasta eu, Ștefan voievod, am hotărât să înalț această biserică cu hramul arhistrategului Mihail, întru ruga sa și a doamnei sale Maria și a fiilor săi, Alexandru și Bogdan, și pentru amintirea și pomenirea dreptcredincioșilor creștini care au căzut aici”.

Se cuvine reținut faptul că eroii de la Războieni sunt pomeniți de către ctitorul bisericii care le-a fost consacrată ca și cum ar face parte din familia sa, întrucât între cei ce-i pomenesc se află atât soția, cât și fiii voievodului trecut astăzi între sfinți.

Asemenea lăcașuri cu caracter comemorativ s-au ridicat și se vor mai ridica. Unicitatea bisericii din Războieni constă în aceea că temelii ei s-a pus chiar peste osemintele celor care au luptat și au murit acolo. În anul 1496, acestea au fost exhumate și îngropate sub nava bisericii.

Cinstirea eroilor români, a luptelor la care au participat este evidentă și prin existența preotului militar în Armata Română. Reamintim că țara noastră nu a avut o oștire până în anul 1830, Armata sa națională reapărând îndeosebi după Unirea din 1859. Există, de altfel, imagini consacrate cu sfințirea drapelurilor trupelor care au luat parte la Războiul de Independență din anul 1877. Cu doi ani înainte de acest eveniment important pentru neamul nostru, preotul militar devine o prezență statornică în Armata Română. De altfel, participarea preoților militari ortodocși în Primul Război Mondial a fost pregnantă și s-au ocupat de ea în anul Centenarului Reîntregirii istorici importanți ai Bisericii noastre, în frunte cu părintele profesor Mircea Păcuraru. Au existat situații în care preotul militar a trebuit să ia comanda unei unități pe câmpul de luptă. Preoții militari au jucat, de ase-

menea, un rol important în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, reasezând viața bisericească în Basarabia, Transnistria și chiar mai departe, în teritorii devastate de ateismul bolșevic. După încheierea Primului Război Mondial s-a înființat o episcopie a Armatei, cu reședința la Alba Iulia. Așa cum se știe, nu poate exista o dublă conducere chiriarhală în același loc. Acesta este, în principiu, motivul pentru care această episcopie a Armatei nu a fost reasezată la Alba Iulia după prăbușirea regimului comunist.

Episcopia Armatei și-a încheiat existența, după 30 de ani, în 1948, ultimul ei titular fiind Partenie Ciopron, care, din 1962, a devenit episcop al Romanului. Vom încheia cu un episod anecdotic, dar real, legat de personalitatea acestui chiriarh. Pe la mijlocul anilor '60 s-a prezentat la cabinetul său un tânăr ofițer de Miliție, foarte politicos altminteri, care cerceta faptul că anumite cantități de tablă provenind de la Combinatul Siderurgic din Galați ajunseseră să fie folosite la acoperirea unor biserici, inclusiv în eparhia episcopului Partenie Ciopron. După ce l-a poftit să ia loc, ierarhul l-a întrebat: „Ce grad ai dumneata?”. „Sunt căpitan, Preasfințite”. „Eu sunt general, întrucât am fost episcopul Armatei”. În momentul acela, tânărul căpitan s-a ridicat, a pocnit călcâiele în poziție de drepti, și-a cerut scuze și nu a mai pus nicio întrebare legată de tabla de la Galați.

Episcopul Romanului nu făcuse decât să rostească un adevăr, întrucât preoții ortodocși militari aveau salariu și grad de căpitan, iar episcopul lor avea leafă și grad de general.

Sărbătoarea Portului Popular la Parohia Ortodoxă din cartierul Plopilor, Cluj-Napoca

Pr. dr. Gavril Vârva

Ltima duminică din luna iulie a rămas în memoria comunității noastre parohiale ca un eveniment, deopotrivă liturgic și cultural, de mare bucurie și împlinire spirituală, în cadrul parteneriatului de natură culturală și conlucrare fraternă între parohiile „Înălțarea Sfintei Cruci și Sfântul Apostol Bartolomeu” din Cluj-Napoca și Parohia „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din localitatea Feiurdeni.

Dacă în prima parte a zilei ne-am împărtășit de darurile dumnezeieștii liturghii, avându-l ca proestos pe părintele profesor dr. Ioan Bizău, înconjurat de un numeros sobor de preoți din Cluj și diaspora românească, în partea a doua a urmat expresia culturală a frumoasei sărbători parohiale a *Portului Popular Românesc*. Aflată la ediția a cincea, festivitatea a fost dedicată *Anului Omagial al Satului Românesc*, proclamat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în anul 2019. Cum era și firesc, totul s-a desfășurat cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, care este cunoscut ca un mare iubitor și păstrător al tradițiilor spirituale, culturale și populare, precum și a celor de bună cuviință și omenie ale neamului.

Programul cultural s-a desfășurat în curtea bisericii și a început cu prezentarea unui număr de cinci costume populare vechi autentice din diferite zone ale țării, care fac parte din colecția tânărului Sebastian Paic, un mare iubitor și cunoscător al costumului popular, care a prezentat și elogiul cu multă știință frumoasele straie populare. După aceea a urcat pe scenă grupul instrumental condus de către profesorul Ovidiu Barteș, unul dintre marii virtuozii ai muzicii populare românești, care reușește de fiecare dată să ne impresioneze cu vioara sa.

Deosebit de important pentru noi a fost faptul că sărbătoarea parohiei noastre a fost onorată și înfrumusețată de către maestrul Grigore Leșe, unul dintre cei mai cunoscuți și originali interpreți de muzică românească. Repertoriul său este alcătuit din *hori arhaice* ce cântă evenimente importante din viața omului, dragostea de neam, credință și pământul sfânt. Sufletul cunoscătorului profesor și etnolog Grigore Leșe a rămas mereu acasă în vatra satului, de aceea niciodată nu și-a abandonat portul popular. Ca personalitate media, ușor de recu-

noscit după costumul său din Țara Lăpușului în negru și alb, a militat neconținut pentru conservarea folclorului românesc autentic și al modului de viață străvechi. Marca sa definitorie este *horea din grumaz* o tehnică tot mai rar accesibilă interpreților noștri.

Pe parcursul programului artistic, Domnia sa a făcut o legătură între celebrarea liturgică și serbarea portului popular românesc, potrivit expresiei sale *Serbarea hainelor românești*. În continuare au mai urcat pe scenă alături de maestrul Grigore Leșe tineri interpreți: Adriana Morocoș, Cătălina Rotaru (locul I – vedeta populară), Vlăduț Sărmaș (locul I – vedeta populară), tinerii instrumentiști: Mihai Vârva (vioară), Ionuț Sotelecan (vioară), Gabriel Cioltea (vioară) și Cristina Cosma (vioară), coordonați de către profesorul Ștefan Ioanovici. De asemenea, a fost prezent și ansamblul „Armonia seniorilor” a Centrului de zi pentru vârstnici nr. I din Cluj, din care fac parte și credincioși ai parohiei noastre, care au oferit o suită de dansuri și cântece populare provenite îndeosebi de pe Valea Someșului.

Bineînțeles că întregul program artistic s-a desfășurat sub atenta supraveghere și îndrumare a maestrului Grigore Leșe. La finalul acestei ediții a sărbătorii portului popular organizată de către parohia noastră domnul prof. dr. Grigore Leșe ne-a provocat pe toți să-l însoțim într-un glas la intonarea cunoscutei pricesne ardelenesti: *Nu lăsa măicuță / Să pierim pe cale / Că noi suntem fiii / Lacrimilor tale*. Aceasta pentru că ne apropiem de postul Sfintei Mării, când în văzduhul satelor noastre se aud ecurile frumoasei cântări.

Prin expresia artistică memorabilă maestrul Grigore Leșe ne-a oferit tuturor – clerici și credincioși – un moment frumos și luminos, care s-a întipărit în amintirea noastră.

Parteneriat parohial

În cadrul proiectului *Din suflet pentru satul românesc*, inițiat de către Protoieria Cluj II, în contextul *Anului omagial al satului românesc*, parohia noastră a încheiat un parteneriat cu una dintre parohiile din mediul rural, respectiv Parohia Ortodoxă *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril*, din localitatea Feiurdeni, Protopopiatul Cluj I, păstorită de către părintele paroh Ioan Cherhaț.

Așa se face că, pe data de 1 Septembrie 2019, P. Gavril Vârva împreună cu credincioși, membri ai consiliului și comitetului parohial și corul bisericii s-au deplasat la Feiurdeni în vederea organizării unor

activități spirituale și culturale, care să redescopere tradițiile populare românești.

Cu acest prilej comunitatea parohială din Feiurdeni a organizat *Sărbătoarea*

Tradițiilor Populare cu fiii satului, în colaborare cu Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale din cadrul Consiliului Județean Cluj și parohia ortodoxă „Înălțarea Sfintei Cruci și Sfântul Apostol Bartolomeu” – Cluj.

În prima parte a zilei, credincioși de toate vârstele îmbrăcați în costume populare tradiționale au participat în număr mare la Sfânta Liturghie, unde cu toții am format poporul lui Dumnezeu adunat în rugăciune, aducând astfel jertfa euharistică într-o atmosferă de bucurie și comuniune sufletească. La sfârșitul sfintei liturghii P. Gavril Vârva a oferit în dar părintelui Ioan Cherhaț o sfântă cruce pentru biserică parohială, iar după aceea a fost încheiat un protocol de înfrățire între cele două parohii cu caracter misionar-pastoral, cultural, filantropic și catehetic.

După programul liturgic al duminicii a urmat manifestarea culturală a frumoasei sărbători populare, care s-a desfășurat în centrul satului, unde și-au făcut apariția artiști și ansambluri folclorice din cele două parohii și Centrul Județean pentru Cultură Cluj. În încheiere părintele paroh Ioan Cherhaț a adresat mulțumiri tuturor participanților ce s-au adunat în număr mare să se împărtășească de bucuria și frumusețea acestei sărbători, care sperăm că va deveni tradițională pentru cele două parohii.

* Prof. Univ. Dr., Facultatea de Teologie Ortodoxă, UBB Cluj-Napoca, e-mail: butamircea@yahoo.com

† Gheorghe I. Cantacuzino, *Biserica lui Ștefan cel Mare de la Războieni* în Rev. de specialitate „Memoria Antiquitatis”, nr. 4-5/1972-1973, pp. 231-235; 375-379.

Lucrarea virtuților după Sfântul Maxim Mărturisitorul

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Le lângă latura dogmatică și liturgică, viața în Hristos are și o pronunțată componentă morală, aici înțelegând nu doar aspecte legate de conduită sau norme de comportament, ci tot ce presupune noțiunea de spiritualitate. Părinții neptici au avut în vedere în acest sens dinamica despătimirii (conștientizarea păcatului, lupta cu gândurile, exercițiile ascetice pentru stăvilirea patimilor) și dobândirea virtuților, ca elemente definitorii pentru calea făptuirii (*praktike*, cum e numită de unii autori) ca etapă în urcușul spre desăvârșire.

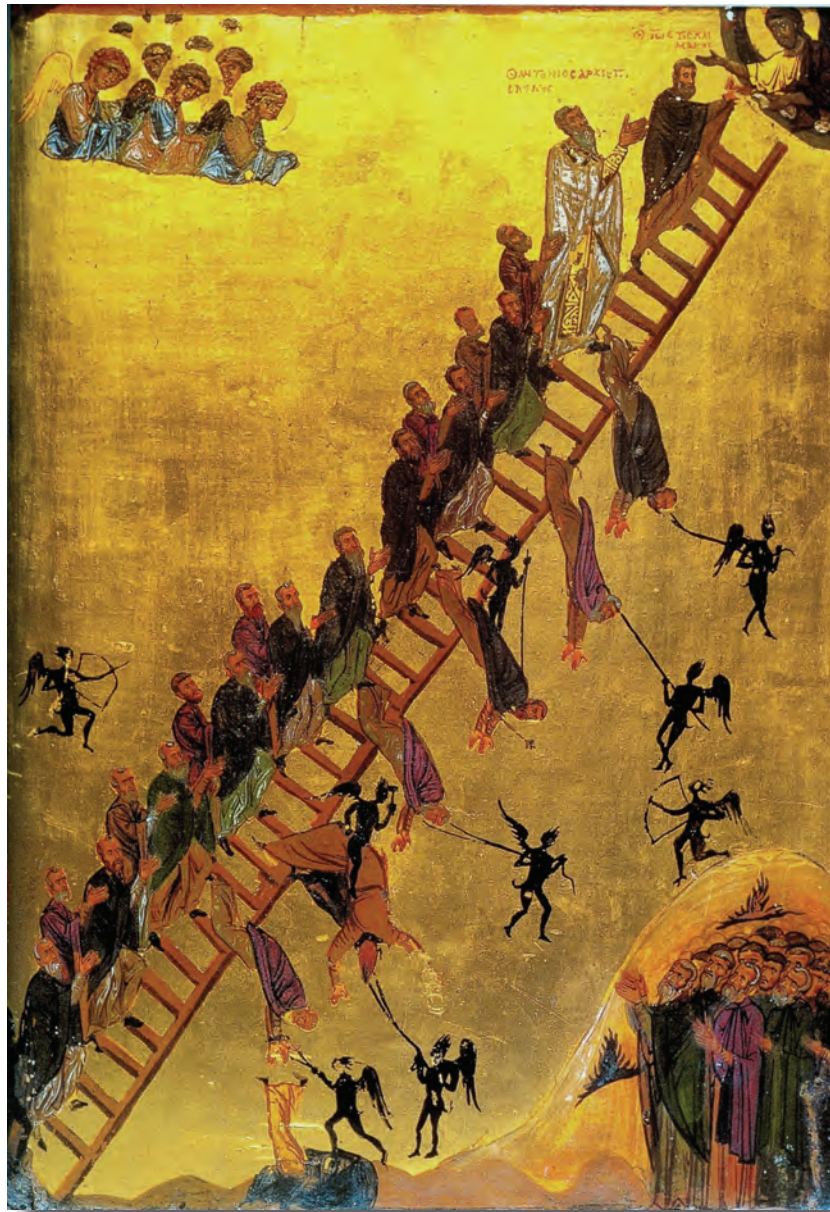
Teolog speculativ redutabil, teoretician și sistematizator în nenumărate probleme ale drepte credinței, dar și un mistic în sensul deplin al cuvântului, Sf. Maxim Mărturisitorul a fost preocupat, mereu, de nevoia creștină, de aspectul practic al credinței, de fiecare dată când aborda chestiunile delicate și greu de înțeles ale doctrinei. Scrierile sau tratatele sale au și importante semnificații ascetice, fie că vorbim de *Cuvântul ascetic*, fie că vorbim de centuriile sale gnostice sau despre dragoste, sau de *Quaestiones et Dubia*, de *Răspunsuri către Talasie*, de epistole sau tâlcuiri la Tatăl nostru și la Psalmi, de *Mystagogia* sau chiar de *Ambigua*. Din acest noian de scrieri, toate cu un conținut teologic dificil, Părintele Stăniloae le-a ales pe cele cu relevanță duhovnicească pentru a le insera în ediția românească a Filocaliei, ceea ce conferă acestei ediții o notă aparte în raport cu cea greacă.

În viziunea sfântului Maxim, omul a fost menit viețuirii cu Dumnezeu, ceea ce ar însemna starea lui naturală, sau conform firii. Atunci este omul rațional când înțelege și trăiește potrivit cu rostul sau rațiunea firii lui. Păcatul înseamnă întotdeauna o despărțire a voinței omului de rațiunea firii. De aceea patima este irațională și împotriva firii. Dimpotrivă, virtutea înseamnă un acord între voința omului și rațiunea firii lui. Virtuțile exprimă comuniunea omului cu Dumnezeu, o împărtășire de El, și implică din partea lui un efort dificil și permanent. „Domnul e de față prin virtuți în cel ce se află pe treapta făptuirii; iar de cel ce nu prețuiește întru nimic, virtutea e departe” (*A doua sută a capetelor gnostice*, 58).

În învățătura despre virtute, Sf. Maxim urmează teoriile predecesorilor săi, cu precădere a lui Evagrie Ponticul, predecesori care au preluat în linia mari, adaptând-o, aretologia clasică, fie platonice, fie aristotelice, fie stoică. Școala alexandrină, prin Clement Alexandrinul, Origen, apoi tradiția capadociană și, prin ei, Evagrie, au preluat de la Platon teza structurii tripartite a sufletului. Potrivit lui Clement Alexandrinul (*Stromata* V, 80,9), de pildă, sufletul este alcătuit din partea intelectuală sau rațională (*to noeron*), partea irascibilă sau a iuțimii (*to thymikon*) și partea concupiscentă sau poftitoare (*to epithymitikon*), o idee canonizată în spiritualitatea răsăriteană și regăsită frecvent în scrierile ascetice. Conform lui Evagrie există o ierarhie a patimilor (fiecare din ele aferentă uneia din cele trei părți ale sufletului), așa cum există și o ierarhie a virtuților. Sf. Maxim preia ideea lui Evagrie, și în concepția lui această ierarhie a virtuților este alcătuită din nepătimire, nădejde, îndelungă răbdare, înfrânare, frica lui Dumnezeu, credința, peste care tronează dragostea (*Întâia sută a capetelor despre dragoste*, 2-3). Dragostea este scopul

vieții creștine și țel final al *vieții practice*. Virtuțile concură la dobândirea ei. „Toate virtuțile ajută mintea să câștige dragostea dumnezeiască” (*Întâia sută a capetelor despre dragoste*, 11).

Dacă patimile omului sunt expresia manifestării unei părți a sufletului, în mod similar virtuțile corespund uneia din cele trei părți ale sufletului și vin ca un antidot împotriva patimilor. Și precum desfrânarea sau lăcomia manifestă o deviere a funcției concupiscentei, înfrânarea ca virtute se opune acestora și așază pe făgașul firesc manifestarea acestei părți a sufletului. La fel, mânia, întristarea sau akedia arată o maladie a irascibilității ca funcție a sufletului. Blândețea, facerea de bine, răbdarea, ca virtuți, contribuie la vindecarea iuțimii. De asemenea există patimi ale părții cugetătoare, ca și virtuți opuse lor. Virtuțile practice sunt considerate corespondentele pozitive ale patimilor aferente

diferențierii trihotomice a sufletului. În același sens, Sf. Maxim deosebește între virtuți ale trupului și virtuți ale sufletului. „Ale trupului sunt de pildă: postul, privegherea, culcarea pe jos, lucrul mâinilor, spre a nu îngreuna pe cineva sau spre a dăru, și cele următoare. Iar ale sufletului sunt de pildă: iubirea, îndelungată răbdare, blândețea, înfrânarea, rugăciunea și cele următoare” (*A doua sută a capetelor despre dragoste*, 57). Câteva sentințe maximiene au în vedere smerenia, numită temelie tuturor virtuților; ea se opune diferitelor forme de mândrie ca patimi ale minții. „Smerita cugetare... nu lasă pe om să se încreadă nebunește în puterea și înțelepciunea proprie, nici să se ridice peste alții, lucruri care sunt boli înfricoșate ale patimii mândriei” (*Suta a treia a capetelor despre dragoste*, 87).

În viziunea sfântului Maxim, există și o tetradă a virtuților capitale, idee preluată din nou, prin filiera antecesorilor, din aretologia lui Platon. „«Chipul celui pământesc» sunt păcatele generale ca nechibuința, frica, necumpătarea, nedreptatea. Iar «chipul celui ceresc» sunt virtuțile generale ca înțelepciunea, bărbăția, cumpătarea și dreptatea” (*A doua sută a capetelor despre dragoste*, 79). Cum observăm și aici, dacă patimile desfigurează chipul omului, făcându-l pământesc, virtuțile vin să împodo-

bească chipul omului duhovnicesc, opunându-se patimilor. Și virtuțile capitale pot fi puse în legătură cu structura tripartită a sufletului: forța părții irascibile e dată de bărbăție sau curaj; cumpătarea potolește devierile părții concupiscente; înțelepciunea sau chibzuința arată noblețea părții raționale a sufletului. Dreptatea aduce armonie în manifestarea celor trei precedente.

Cum am văzut, virtuțile conduc la dragoste – cea mai însemnată dintre toate virtuțile, pentru că le include pe toate, iar dobândirea ei înseamnă atingerea scopului dumnezeiesc al vieții omului. Supremația dragostei este vădită la sf. Maxim și în raport cu celelalte două virtuți teologice: credința și nădejdea. Credința este un dar al harului primit la botez și temelie a vieții creștine, în vreme ce nădejdea conferă omului certitudine interioară, o anumită încredințare în privința realităților dumnezeiești. Unul din comentatorii autorului nostru observă: „Sfântul Maxim privește virtuțile «teologice» ca vehicule pe drumul omului dintre început și sfârșit, de la venirea întru ființă la repaos” (Lars Thunberg, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul*, p. 352). Dragostea este încununarea tuturor virtuților, fie ele practice, fie teologice, motiv pentru care Sf. Maxim dedică acestei virtuți pagini însemnate din opera sa, dacă e să ne gândim doar la cele patru Centurii despre dragoste.

Cu privire la lucrarea virtuților, autorul nostru se remarcă printr-o idee deosebit de profundă, regăsită și ea la predecesorii săi: Hristos însuși este prezent în virtuțile credincioșilor și le conferă substanță. Mai mult, virtuțile reprezintă un mod al întrupării Lui. „Diferitele feluri de virtuți sunt ca un fel de trup al lui Dumnezeu” (*Răspunsuri către Talasie*, 22) sau „trupul Cuvântului este virtutea adevărată” (*Răspunsuri către Talasie*, 35). Întruparea lui Hristos e relevantă pentru om din două puncte de vedere: ea înseamnă, pe de o parte, coborârea lui Dumnezeu în istorie (de unde restaurarea omului, eliberarea lui de păcat și de moarte), iar pe de altă parte ridicarea omului la Dumnezeu (prin îndumnezeire). Există aici o reciprocitate. Întruparea și îndumnezeirea sunt două fațete ale aceleiași lucrări, posibilă prin perihoreză. Virtuțile manifestă în om îndumnezeirea lui. Hristos se întrupează în virtuțile credinciosului, pe măsura împlinirii lor. Această „întrupare” nu se petrece instantaneu, ci vorbim aici de un proces de durată. Credința, ca izvor al virtuților, e socotită de Sf. Maxim maică a Logosului. „Căci precum Cuvântul ca Dumnezeu este după fire Făcătorul Maicii care L-a născut pe El după trup, făcând-o Maică din iubirea de oameni și primind să se nască din ea ca om, la fel Cuvântul, producând în noi mai întâi credința, se face pe urmă în noi Fiul credinței, întrupându-Se din ea prin virtuțile cu fapta” (*Răspunsuri către Talasie*, 40). Viețuirea virtuțioasă a omului e semnul unei „întrupări” a lui Dumnezeu, sau, altfel spus, însușirile dumnezeiești și virtuțile umane sunt coresponden-

Bibliografie

Filocalia, vol. II, ed. a II-a, traducere, introduce-re și note de Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, editura Harisma, București, 1993.

Filocalia, vol. III, ed. a II-a, traducere, introduce-re și note de Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, editura Harisma, București, 1994.

Tomáš Špidlik, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, vol. I. Manual sistematic, trad. Diac. Ioan I. Ică jr, editura Deisis, Sibiu, 1997.

Lars Thunberg, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul. Microcosmos și mediator*, trad. Anca Popescu, editura Sophia, București, 2005.

Lumea satului și lumea colocviilor

Zece ediții de întâlniri științifice dar și de întâlniri de suflet la Colocviile de la Nicula -

Nelica Mihăilescu*

Lecăm de la următoarea premisă: **toți iubim frumosul**. Prin urmare, căutăm frumosul.

Frumosul reprezintă un fenomen extrem de complex, fluid, ceea ce îl face greu de definit. Fericitul Augustin este cel care a dat formula paradigmatică a teoriei frumosului: „Numai frumosul place; în frumos – formele; în forme – proporțiile; în proporții – numerele”.

Și folclorul a definit acest aspect în proverbul: „Nu-i frumos ce e frumos, e frumos ce-mi place mie”. Expresia „Frumusețea este în ochii celui care privește” exprimă același lucru.

Percepția frumosului este deci intim legată de specificul și de dominantele fiecărei persoane, după cum se și spune: „Despre gusturi nu se discută”.

Ce constatăm? Că deși iubim **frumosul**, este dificil de lucrat cu el și e tare **greu de prins**, mai ales, **în cuvinte**. Presupune o trudă mai mare, apreciată de mai puțini semeni și mai greu de măsurat, de cuantificat. Altfel spus, dacă am fi ales noi să organizăm un spectacol de muzică populară, dansuri populare, într-un alt spațiu, evident, am fi găsit mai mulți iubitori de un astfel de frumos.

Și totuși am ales să organizăm aceste colocvii, ne-am asumat un risc... și... am ajuns la zece ediții. Puțin, puteți spune, însă eu voi spune **mult**, pentru că mă gândesc cum am început: fără resurse, doar cu dorință multă. Nu am luat în calcul reușita, întâi a fost doar ideea **să facem!**

Dar cum am început? Unii ați participat de la prima ediție. Și aici, grupul, numeros, niciodată mai puțini de 50, cu primarul, profesori, elevi dar și mulți oameni care trudes la munca câmpului, țărani cu suflet bun, de la Sânșău-Topa este de departe câștigător; anul trecut un nene din grup, necăjit pentru că nu i-am dat revistă, a folosit următorul argument pentru a mă convinge: „da' mie nu-mi dați, eu am fost de la început, nu vă amintiți de mine?”.

Concret, totul a plecat de la Părintele Protopop Ioan Morar. Săptămâni în șir, când prindea un moment mai potrivit (după ce i se publica un articol sau participa la vreun simpozion) mă întreba dacă aș fi de acord să facem ceva activități culturale la nivel de ASTRA Gherla. Am fost de acord, am început să gândim cum ar trebui să se desfășoare, știam că le vom spune **colocvii**, iar într-o zi, în primăvara lui 2010, părintele a avut ideea de a propune Mănăstirii Nicula să ne fie colaboratori, ca gazde, și astfel **Colocviile ASTREI gherlene** le-am numit **Colocviile de la Nicula**. Am obținut binecuvântarea Părintelui Mitropolit Bartolomeu, și exact așa cum dumnealui și-a făcut colaboratoare Mănăstirea Nicula la Fundația **Mitropolitul Bartolomeu**, oricare ar fi starețul ei, noi ne-am făcut colaboratoare mănăstirea la colocvii.

Textul cu care am început și pe care l-ați primit la ediția întâi suna așa: „Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român – Despărțământul **Ioan Alexandru Gherla**, în colaborare cu Sfânta Mănăstire **Adormirea Maicii Domnului Nicula**, începând cu anul 2010, organizează în fiecare an, pe la sfârșitul lunii septembrie, o întrunire omagială în memoria personalităților legate de Mănăstirea Nicula și de zona someșană din apropiere.

Această acțiune va purta denumirea: **Colocviile de la Nicula**.

Conținutul: slujbe de pomenire, comunicări științifice, montaje literar-artistic, lansări de carte, evocări”. Și era semnat de către Părintele Ioan Morar și starețul de atunci, Părintele Andrei Coroian. Primele două ediții a fost Părintele Andrei, apoi am continuat cu Părintele Nicolae, o colaborare sinceră, mult bun simț, bună cuviință cu care părintele stareț vine spre noi.

În 2012, cu binecuvântarea Părintelui Mitropolit Andrei, am scos primul număr al revistei **colocviilor** și am stabilit

atunci că vom tipări câte un număr la fiecare trei ani. Din păcate niciodată nu ne-am permis o cantitate pe măsura cererii, asta nici în cazul celorlalte materiale (pliante, ecusoane), pentru că noi avem doar fondurile celor doi-trei trudituri (adică, banii și munca noastră, fără nicio sponsorizare din exterior). Acesta este un aspect pentru care îmi cer iertare. Îmi pare rău pentru că nu am fost la înălțimea așteptărilor mereu. Însă mă consolez cu gândul că cei pe care-i comemorăm / omagiem ar aprecia puținul nostru. Pentru că pe unii, cum ar fi Părintele Mitropolit Bartolomeu sau domnul Vasile Avram, am avut una-două ocazii să-i întâlnesc și le-am văzut sufletul mare și capacitatea de înțelegere. Și-apoi mai este și scrisul lor, și al celorlalți, care stă mărturie pentru valoarea sufletească. Deci sunt liniștită din acest punct de vedere.

Dacă ar fi să-mi cer iertare pentru neajunsuri, scăpări, vorbe nepotrivite, aș face-o de la grupul care-l reprezintă pe Ioan Alexandru, grupul care an de an vine de la Sânșău. Și nu de la Domnul Primar Colceriu sau Doamna Pașca, cei care însoțesc grupul, ci de la fiecare tanti și nene, trudituri în **să-tutul românesc**, cu care am avut dialoguri scurte dar pe care greu le-aș putea uita; cum aș putea-o uita pe tanti, colegă de școală cu Ioan Alexandru, care acum câțiva ani îmi spunea la masă cum îi strigau acestuia: „străgoiule, străgoiule...” pentru că el se ascundea să citească; dumneaie a tras și con-

pentru asta, vă mulțumim și tare m-aș bucura să știu că vă simțiți bine de fiecare dată, iar ce nu am putut noi dăru, cu siguranță v-a ajutat sau o să vă ajute Maica Domnului să primiți într-o altă formă.

Un poet portughez, Fernando Pessoa, spunea că „valoarea lucrurilor nu este dată de timpul cât ele există, ci de intensitatea cu care le percepem și le trăim. De aceea există clipe de neuitat, lucruri inexplicabile și persoane de neînlocuit”. Iar la întâlnirile noastre au existat cred, pentru fiecare, clipe de neuitat, lucruri inexplicabile (este greu de explicat cum ne-am ambiționat să păstrăm aceeași formă a colocviilor de la prima ediție, o compoziție atât de eterogenă a participanților, dar care a funcționat). Iar în privința persoanelor de neînlocuit, fiecare ați fost de neînlocuit, dovadă că v-am chemat, iar și iar. Și cred că pentru fiecare dintre cei care-l cunoașteți mai bine, persoana de neînlocuit a acestor întâlniri este Părintele Ioan Morar. Și pe dumnealui îl rog să mă ierte pentru momentele în care îi spuneam: „gata, nu mai vreau colocvii, nu mai fac nicio invitație, nicio mapă, nicio revistă...”

Constantin Noica în „Jurnalul filosofic” visa „o școală în care să nu se predea, la drept vorbind, nimic. Să trăiești liniștit și cuviincios într-o margine de cetate, iar oamenii tineri, câțiva oameni tineri ai lumii, să vină acolo spre a se elibera de tirania profesoratului. Căci totul și toți dau lecții. Totul trebuie învățat din afară și pe dinafară iar singurul lucru care le e îngăduit din când în când e să pună întrebări. Dar nu vedeți că au și ei de spus ceva, de mărturisit? Și nu vedeți că noi nu avem întotdeauna ce să le spunem? Suntem doar mijlocitori între ei și ei înșiși”. Noi, aici, am avut aproape la toate edițiile și oameni tineri, care poate și ei visează uneori o altfel de școală. Mă gândesc că grupul elevilor de la Colegiul Național **Silvania Zalău** și de la Centrul Județean de Excelență Sălaj, și al studentelor sălăjene, au trăit alături de noi **liniștit și cuviincios** pentru că noi i-am lăsat să ne spună ceea ce aveau de spus și nu i-am încorsetat cu **tirania profesoratului**. Mulțumim doamna profesor doctor Ioana Tuduțe pentru multele clipe frumoase pe care ni le-ați dăruit! Mulțumim, elevi și studenți încântați și încântători: Ioana Pavel, Antonia Meseșan, Larisa Prodan, Diana Nedelcu, Iulia Tuduțe, Adriana Ciupe, Eunicia Pavel, Alexandra Oros, Sergiu Tuduțe, Adelina Vedinaș, Florin Lucaci, Paul Iacob, Tania Lăpuște, Mihai Părau și toți cei care ați fost alături de noi. Mie - și, sunt convinsă, tuturor - mi-au plăcut plimbările voastre prin Vasile Avram. De fiecare dată când v-am ascultat conferințele, momentele de poezie sau teatru, îmi aminteam spusa lui Leon Bloy: **Nu se știe cine dă și cine primește**, pentru că din darul lui Vasile Avram, prin voi, am primit și noi.

Câte un mulțumesc pentru fiecare dintre invitații noștri! Iertați-mă, cuvioși și cucernici părinți, profesori, scriitori, actori, participanți cu suflet mare, pentru că nu vă pomenesc fiecăruia numele, n-aș vrea să-l uit pe vreunul, sau pentru că nu pot să-l spun pe fiecare primul, așa cum ați merita, și astfel să vă supăr.

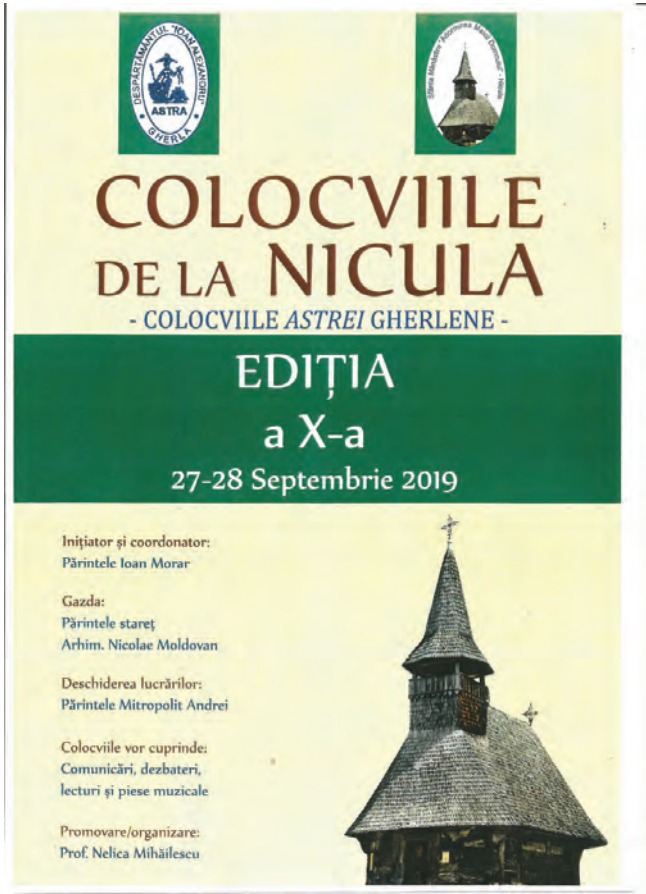
Și-apoi, mulțumesc Părintelui Mitropolit Bartolomeu pentru tot, Părintelui Episcop Vasile, pentru începutul drumului colocviilor și pentru omenia multă, multă, multă,

Părintelui Mitropolit Andrei, pentru înțelegere, libertate și sprijin oferite prin prezență sau tacit, Părintelui Ioan Morar, pentru încrederea constantă, pe care nădăjduiesc să o fi onorat, și prin munca la toate edițiile colocviilor. Mă înclin cu prețuire și respect în fața lui Ion Apostol Popescu, Ioan Alexandru, Vasile Avram, Grigore Vieru, Emil Giurgiuca, Augustin Cozmuța, Aurel Sasu, Lazăr Lădăriu. Vă prețuiesc opera și vă respect viața.

Un gând sincer pentru cei de la Editura **Renașterea** și de la Tipografia **Renașterea**, recunoștință domnului Dorel Popa și domnului Ovidiu Muraru, pentru bunăvoință și pentru ușurința colaborării la materialele simpozionului.

O concluzie pentru **Colocviile ASTREI gherlene - Colocviile de la Nicula**: aici, ocrotiți de Maica Domnului, am întâlnit **două lumi**, lumea SATULUI și lumea **COLOCVIILOR ... și a fost frumos!** Pentru că, dacă ai crescut în lumea satului te poți prezenta onorabil în lumea scrisului, a poeziei, a **colocviilor**.

Gherla, 28 sept. 2019

cluzia: „no, și vezi cine-o ajuns el... da' noi, tăt la porci și la vaci, el, ce **om mare** o ajuns”. Din tot sufletul îmi pare rău că nu am reușit să tipărim reviste mai multe, astfel încât fiecare să pleacă cu sufletul pe deplin împăcat. Să știți că din partea

mea aveți admirație maximă: m-am gândit că așa ar fi stat și bunicii mei să asculte. Și pentru că anul acesta a fost declarat de Sfântul Sinod **Anul Satului românesc**, mă gândesc că noi am adus omagiu de zece ani satului românesc, țăranelui român. Cred că suntem unicat din acest punct de vedere și,

* Secretar Despărțământul Ioan Alexandru - ASTRA Gherla -, membru în echipa de organizare a colocviilor.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, (septembrie 2019)

Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecanul facultății a participat în perioada 23-27 august 2019 la Conferința de la Sankt Augustin (Germania), la invitația Asociației for Protestant Mission and Churches in Germany, iar în perioada 2-5 septembrie 2019 la Conferința de la Limuru (Kenya), la invitația Asociației Internaționale pentru Studii Misionare.

În zilele de 9 și 10 septembrie 2019 s-a desfășurat examenul de admitere la Școala Doctorală de Teologie „Isidor Todoran” a Facultății noastre. În cadrul acestei școli sunt afiliați 12 conducători de doctorat: ÎPS Pr. prof. univ. dr. Andrei Andreicuț - *Spiritualitate ortodoxă*, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu - *Muzică bisericească și Ritual*, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă - *Teologia Vechiului Testament, cu elemente de arheologie biblică și limbă ebraică*, Pr. prof. univ. dr. Alexandru Moraru - *Istoria Bisericii Ortodoxe Române cu noțiuni de paleografie*, Pr. prof. univ. dr. Valer Bel - *Misiologie și ecumenism*, Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb și Pr. conf. univ. dr. Gabriel Gărdan - *Istorie bisericească universală*, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană - *Studiul biblic și exegetic al Noului Testament*, Pr. prof. univ. dr. Vasile Gordon - *Omiletică și Catehetică*, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia - *Teologie Pastorală*, Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie - *Morală creștină* și Pr. conf. univ. dr. Patriciu-Dorin Vlaicu - *Drept canonic*.

Marți, 10 septembrie 2019 a avut loc în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca ședința preoților și a cântăreților bisericești din Protopopiatul Cluj II. Invitat a fost Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății, fiind discutate coordonate misionare ale activității preoțești din Cluj-Napoca, pornind de la săvârșirea slujbei înmormântării. Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu a prezentat preoților cartea *Cântări la înmormântarea mirenilor*, o lucrare a părintelui Vasile Stanciu, apărută în acest an la Editura Renașterea, care cuprinde cântările din cadrul slujbei înmormântării mirenilor și cântările de înmormântare din Săptămâna Luminată

Joi, 12 septembrie 2019 s-a desfășurat întâlnirea lunară a preoților din cadrul Protopopiatului Ortodox Cluj 1 în parohia Gilău 2. Ședința a debutat cu Sfânta Liturghie, oficiată în biserică cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”. Partea a doua a ședinței s-a desfășurat la Casa de Cultură „Dumitru Sopen” din localitate, unde li s-au alăturat preoților, în calitate de invitați speciali, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu (decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca) și Arhid. asist. univ. Daniel Mocanu. A avut loc în acest cadru lansarea cărții *Cântări la înmormântarea mirenilor*. Prezentarea lucrării - a cărei apariție se impunea, o colecție importantă pentru spațiul muzical transilvan, un volum complet, destinat serviciului funebru - a fost făcută de părintele Mocanu. În încheiere, Părintele decan a arătat că „slujba înmormântării este ecumenică prin excelență, întrucât privește relațiile dintre oameni, credincioși și atei deopotrivă, săraci și bogați, care participă la acest ceremonial funebru. Cântarea trebuie să fie aleasă, iar cuvântul de învățătură al preotului să fie cu-adevărat la înălțime”.

În perioada 11-20 septembrie 2019 a avut loc examenul de admitere la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, nivel licență și master sesiunea a II-a.

Sâmbătă, 14 septembrie 2019, cu ocazia Praznicului Înălțării Sfintei Cruci, la Mănăstirea Sfânta Ana Rohia, jud. Maramureș, răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Corala Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca dirijată de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, care a rostit la chinonic un bogat cuvânt de învățătură.

În data de 14 septembrie 2019, Fundația Ion și Livia Piso a organizat la Centrul Documentar Expozițional al Nobilimii Române Maramureșene din Vișeu de Sus Simpozionul cu tema: *Maramureșul și unitatea spiritual-sufletească și culturală a României Mari - aspecte istorice cu accent pe rezistența și păstrarea specificului etniei și tradiției: religioase, culturale și artistice, precum și economice*. În cadrul acestuia, Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău a susținut referatul: *Legăturile Maramureșului medieval cu Răsăritul Ortodox prin mijlocirea ctitoriei voievodale de la Peri*.

Duminică, 15 septembrie 2019, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a târnosit Biserica Parohiei Dej IV, cu hramul „Sfântul Apostol Andrei” și a oficiat Sfânta Liturghie. Răspunsurile liturgice au fost oferite de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății.

Marți, 17 septembrie 2019, la sediul Protopopiatului Huedin, în cadrul ședinței preoților și cântăreților bisericești din această protoierie, a avut loc, în prezența autorului Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, lansarea cărții *Cântări la înmormântarea mirenilor*. Prezentarea a fost făcută de Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu.

Joi, 19 septembrie 2019 la Complexul Museikon din Alba Iulia a avut loc vernisajul expoziției: *Marcel Lupșe. Descânt, pictură, desen, obiect*. Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău a susținut prelegerea: *Pictorul Marcel Lupșe - căutător al frumuseții în grădina lumii*.

În perioada 23-24 septembrie 2019 Facultatea de Teologie Ortodoxă Sf. Andrei Șaguna din cadrul Universității Lucian Blaga a organizat la Sibiu și Păltiniș, **Simpozionul Național Anul satului românesc între tradiție și modernitate. Figurile emblematice ale Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moiseșcu și importanța activităților traducătorilor de cărți bisericești**. **Au participat cu referate:** Pr. prof. univ. dr. **Ioan Chirilă**, președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai”; Pr. conf. univ. dr. **Cristian Sonea**, *Evangelhia și datinile la români. O lectură a credințelor populare în cheia inculturării*; Pr. conf. univ. dr. **Gabriel Viorel Gărdan**, *Între dorința de autonomie și purtarea de grijă părintească: relațiile dintre românii ortodocși de peste Ocean și Biserica mamă în timpul păstoririi Patriarhului Nicodim Munteanu*; Pr. lect. univ. dr. **Adrian Podaru**, *Omiliile la Rugăciunea Domnească ale Sf. Grigorie al Nyssei, în traducerea Părintelui Dumitru Stăniloae și în două traduceri contemporane. O analiză comparativă*; Lect. univ. dr. **Paul Siladi**, *Spiritualitatea citadină și spiritualitatea rurală. Câteva reflecții*.

În perioada 25-27 septembrie 2019, s-a desfășurat la Timișoara, la sediul Mitropoliei Banatului și la Biblioteca Centrală Universitară Eugen Todoran, Conferința internațională SoCareNet, ediția a XX-a, cu tema: *Planificarea financiară - Dezvoltarea serviciilor financiare în Europa*. A participat Pr. conf. univ. dr. **Gabriel Viorel Gărdan**.

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc susținerea publică a tezelor de doctorat: - 19 septembrie 2019, pr. JOIȚA Ciprian-Ionuț: *Cateheza ca îndrumare duhovnicească la Sf. Simeon Noul Teolog*

și actualitatea ei patristică, specializarea Omiletică și catehetică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Gordon.

- 19 septembrie 2019, VIȘAN Ionuț: *Profilul intelectual și duhovnicesc al predicatorului ortodox*, specializarea Omiletică și catehetică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Gordon.

- 19 septembrie 2019, pr. GRECU Adrian-Alin: *Cateheza în Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică din România. Studiu comparativ*, specializarea Omiletică și catehetică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Gordon.

- 20 septembrie 2019, MERCAȘ Ioan (ierom. Atanasie): *Pelerinajul de la Praznicul Adormirii Maicii Domnului - timp al împlinirii duhovnicești și orizont al pastorației ortodoxe*, specializarea Teologie pastorală, sub îndrumarea Arhim. prof. univ. dr. Cristian (Teofil) Tia.

- 20 septembrie 2019, CHENDE Iulia: *Aspazia Oțel-Petrescu (1923-2018) - sfânta închisorilor - profil feminin de mărturisire contextuală a credinței*, specializarea Teologie pastorală, sub îndrumarea Arhim. prof. univ. dr. Cristian (Teofil) Tia.

- 20 septembrie 2019, diac. FRUMOS Daniel-Ioan: *Cultura muzicală bisericească și populară de tradiție transilvăneană din zona Ilvelor - Bistrița-Năsăud*, specializarea Muzică bisericească și Ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

- 21 septembrie 2019, diac. PĂDUREANU Florian-Mircea: *Doxologia în creația muzicală românească*, specializarea Muzică bisericească și Ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

- 21 septembrie 2019, diac. BUTA Petru: *Praznicul Botezului Domnului în comentariul teologic al ritualului, inmografiei și analiza variantelor muzicale bisericești românești din secolele XIX-XXI*, specializarea Muzică bisericească și Ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

- 26 septembrie 2019, MIHALCEA Adrian-Marius: *Creația în logica septenară a cărții Apocalipsa*, specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

- 26 septembrie 2019, Pr. SHAMA Majed (John): *The New Creation in Christ according to Saint Paul s Thought* specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

- 26 septembrie 2019, Pr. DRAGOȘ Cristian: *Imeneu și Alexandru, Anania și Safira (I Tim. 1, 19- 20; F.Ap. 5, 1-10) - O tipologie controversată între pedeapsă și pedagogie divină?*, specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

- 27 septembrie 2019, Pr. SIMONCA Florian-Marian: *Chip și Înviere în Teologia biblică a Vechiului Testament*, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă.

- 27 septembrie 2019, SALVAN Alexandru-Adrian: *Discursul isaianic despre Ruah Qadoș- Atribut sau Persoană?*, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă.

- 7 septembrie 2019, Pr. DINDELEGAN Vasile-Marin: *« Am dobândit om de la Dumnezeu » (Fac 4, 1). Creație și naștere*, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă.

Luni, 30 septembrie 2019, studenții Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca au participat, alături de dascălii lor, la deschiderea festivă a cursurilor anului academic 2019-2020. În paraclisul facultății a fost săvârșită slujba de Te Deum la începutul Anului universitar de un sobor de părinți profesori. În continuare cu toții au participat, în centrul municipiului Cluj-Napoca, la marșul Centenarului Universității Babeș-Bolyai (organizatorul pe facultate al acestei manifestări a fost Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța).

Dr. Dacian But-Căpușan

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Septembrie 2019

1 Septembrie (Anul Nou Bisericesc)

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Ionuț Hens. Îi premiază pe cei doi tineri din județul Cluj, laureați la Campionatul Mondial de Informatică desfășurat în Statele Unite ale Americii, în luna iulie a acestui an. Săvârșește o slujbă de Te Deum cu prilejul începerii noului an bisericesc.

În biserica filiei Șigău, a parohiei Jichișu de Sus (paroh: Pr. Paul Ilie Nemeti), săvârșește slujba Parastasului pentru adormiții întru Domnul, Ignat și Valeria, părinții domnului Costan Morar, primarul municipiului Dej. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

2 septembrie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile „Sfânta Ioana Mironosița” din cartierul clujean Voroneț și Archiud din protopopiatul Bistrița.

În biserica din Bucerdea Grânoasă, județul Alba, oficiază slujba de înmormântare a adormitului întru Domnul, Mihai Călin Todea. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În comunitățile de romi de la Pata Rât, împarte ghiozdane copiilor de acolo, cu prilejul începerii noului an școlar. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

3 – 6 septembrie

Din partea Bisericii Ortodoxe Române, la Mănăstirea Bose din Italia, participă la lucrările celei de-a 27-a ediție a Conferinței Ecumenice Internaționale de Spiritualitate Ortodoxă, organizată anul acesta cu titlul „Chemați la viața în Hristos”. Transmite mesajul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României și susține referatul cu tema „Sensul speranței creștine”.

7 septembrie

În localitatea Chinteni, împreună cu PS Părinte Vasile Someșanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, săvârșește slujba de binecuvântare a noii Capele Mortuare și rostește un cuvânt de învățătură. Acordă doamnei Magdalena Lucia Suci, primarul comunei, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă părintelui paroh, Abraham Simion, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Primește, din partea Primăriei și a Consiliului Local, titlul de Cetățean de Onoare al comunei Chinteni.

Primește la reședință pe domnul Victor Opaschi, Secretar de Stat pentru Culte în Guvernul României.

În Biserica „Sfânta Treime”, de pe Dealul Florilor din Dej (parohi: Pr. Teodor Mureșan și Pr. Ioan Câmpean), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Cristian Victor și Roxana Ancuța Sălătioan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În localitatea Bistrița, săvârșește slujba de binecuvântare a locuinței familiei Emil Radu și Voichița Virginia

săvârșește o slujbă de Te Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare.

La Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea deschiderii noului an de studii de la Școala de asistenți medicali. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpean, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

10 septembrie

La Facultatea de Teologie, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul de admitere la Școala Doctorală, proba orală, precum și la sesiunea de susținere a referatelor celor din anul II.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare”

de la Someșul Cald și pe șantierul Bisericii „Sfântul Marcu” din Florești (paroh: Pr. Dănuț Gordan). Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, duhovnicul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

11 septembrie

Face o vizită la Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” de pe strada Horea din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Insp. Vasile Nemeș și Pr. Florin Daniel), în vederea începerii restaurării picturii murale. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consi-

lierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

12 septembrie

În localitatea Poiana Horea, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Ioan Păunel Petran), participă la tradiționalele manifestări organizate sub egida „Dor de Horea”. Săvârșește slujba de resfințire a monumentului eroului popular Horea (Nicola Ursu), proaspăt restaurat. Oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă domnului Viorel Mătiș, primarul comunei Beliș, Ordinul „Mihai Vodă”. Săvârșește slujba de binecuvântare a amplelor lucrări de renovare efectuate la Căminul Cultural din localitate.

13 septembrie

La Facultatea de Teologie, îi binecuvintează pe candidații participanți la proba orală a examenului de admitere la cursurile de licență, sesiunea septembrie 2019.

Pe altarul de vară al mănăstirii de la Cășiel, protopopiatul Dej, în ajunul hramului, slujește Vecernia cu Litie. Săvârșește slujba rasoforiei pentru sora Eliza, devenită rasofora Mihaela și cea de călugărie pentru rasofora

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel înconjurat de membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe române prezenți al aniversarea a 12 ani de arhipăstorire patriarhală, în fața Catedralei din dealul Mitropoliei, București, 30 septembrie 2019.

Moldovan. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

8 Septembrie (Nașterea Maicii Domnului)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Piatra Fântânele, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama capelor școlare din Cluj-Napoca, pe diaconul Ionuț Hens. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

9 septembrie

În Aula Mare a Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca, participă la solemnitatea acordării titlului de Doctor Honoris Causa Arhiepiscopului Claudio Maria Celli de la Vatican. Este însoțit de PC Pr. Prof. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie.

În Catedrala Mitropolitană, la începutul noului an școlar, în prezența unui mare număr de elevi și profesori,

Parascheva, devenită monahia Parascheva și pentru surorile Anca, devenită monahia Anatolia, Mihaela, devenită monahia Mina, Maria, devenită monahia Paisia și Carmen, devenită monahia Antonia. Rostește un cuvânt de învățătură.

14 Septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Cășiel, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon pe tânărul Vasile Cosmin Moldovan, fost cântăreț al Catedralei Mitropolitane.

Face o vizită în parohia Chiuiiești, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Emanuel Albu). Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

15 septembrie

Săvârșește slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Apostol Andrei” din Dej. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Archiud, protopopiatul Bistrița, pe diaconul Vasile Cosmin Moldovan, fost cântăreț al Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca. Acordă părintelui paroh, Silviu Pop, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

16 septembrie

La Facultatea de Teologie, îi binecuvintează pe candidații participanți la proba scrisă a examenului de admitere la cursurile de licență, sesiunea septembrie 2019.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca și pe șantierul de construire a noului corp de chilii de la Mănăstirea „Sfânta Elisabeta” din municipiu. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, duhovnicul Facultății de Teologie.

17 septembrie

În Biserica „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul” de pe Valea Gârbăului din Florești, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Serafim Ioan, fiul părintelui paroh Ovidiu Ciprian Marțiș. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica parohiei Dej II (parohi: Pr. Ioan Bolbos și Pr. Emil Sabadîș), oficiază slujba înmormântării adormitului într-un Domnul, preot Simion Pop, fost paroh în localitatea Jichișu de Jos. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieștenul, Episcop Vicar Patriarhal.

18 septembrie

La Unitatea Militară 01969 din Câmpia Turzii, împreună cu PS Părinte Varlaam Ploieștenul, participă la Consfătuirea preoților militari din cadrul Statului Major al Forțelor Aeriene Române. Asistă la slujba de Te Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotonește într-un iconom stavrofor pe părintele militar Sorin Medrea, gazda evenimentului. Acordă domnului General de Brigadă Dr. Corneliu Postu, Directorul Statului Major al Forțelor Aeriene, domnului General de Flotilă Aeriană Dr. Lian Someșan, Locțiitor pentru Resurse al Șefului Statului Major al Forțelor Aeriene și domnului Comandor Marius-Mihai Oatu, Comandantul Bazei 71 Aeriană, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului Comandor Cristian Manolachi, Șeful Resurse Umane al Statului Major al Forțelor Aeriene și domnului Colonel Florin Pângăleanu, Comandantul Grupului 3 Cercetare prin Radiolocație și Avertizare Timpurie, Ordinul „Mihai Vodă”. Primește, din partea autorităților militare prezente, „Emblema de Onoare a Statului Major General al Armatei Române”. În Sala „Baltica” din cadrul Unității Militare, împreună cu PS Părinte Varlaam Ploieștenul, asistă la desfășurarea lucrărilor consfătuirii. La final, rostește un cuvânt recapitulativ și conclusiv.

Împreună cu PS Părinte Varlaam Ploieștenul, face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda.

19 septembrie

În biserica din Ocnița, protopopiatul Bistrița, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Iosif Ștefan, fiul părintelui paroh Silviu Marcel Costin. Rostește un cuvânt de învățătură.

Îi vizitează pe tinerii participanți la Tabăra Națională de la Centrul de Tineret „Pr. Prof. Ioan Bunea” de la Sângeorz-Băi, protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt de învățătură și asistă la programul cultural organizat de aceștia.

Face o vizită pe șantierul Bisericii „Sfântul Gheorghe” din Sângeorz-Băi (parohi: Pr. Paul Gavriiloaie și Pr. Ioan Băndean). Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

20 septembrie

La Școala de Poliție „Septimiu Sever” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de absolvire a promoției 2019. Oficiază slujba de consacrare a jurământului militar, rostește un cuvânt de binecuvântare și asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej.

În capela mortuară din cimitirul municipiului Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitului într-un Domnul, Iosif Maniu. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Prof. Ioan Bizău de la Facultatea de Teologie.

La Facultatea de Teologie, asistă la momentul solemn al susținerii publice a Tezei de Doctorat de către PC Arhid. Daniel Frumos de la Seminarul Teologic din Cluj-Napoca.

21 septembrie

În biserica din Livezile, protopopiatul Bistrița, săvârșește slujba de sfințire a noului iconostas. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă părintelui paroh, Stelian Părăscan, Ordinul „Mihai Vodă”. Acordă domnului senator Ioan Simionca, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului Adrian Pomană, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

În biserica din Călata, protopopiatul Huedin, slujește Vecernia Mare și rostește un cuvânt de învățătură. Conferă părintelui paroh, Vasile Rednic, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Oficiază slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la casa parohială.

22 septembrie

Săvârșește slujba de resfințire a bisericii din Viile Tecii, protopopiatul Bistrița. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Daniel Bogdan. Acordă domnului Simion Dreșan, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Dej (parohi: Pr. Gavril Chirilă și Pr. Iuliu Teodor Leach), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru robii lui Dumnezeu, Călin și Candidia Laura Mărginean. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

23 – 27 septembrie

Face o deplasare în Grecia. Vizitează obiective bisericesti, culturale și turistice din nordul țării.

28 septembrie

Săvârșește slujba de resfințire a bisericii din Morlaca, protopopiatul Huedin. Pe altarul de vară din curtea bisericii, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Florin Șomlea Nechita. Acordă domnului Vasile Tulbure, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului Gheorghe Boca, primarul comunei Poieni, domnului Gheorghe Dreve și domnului Romulus Boca, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” domnilor Florin Trifan și Ionuț Hanga. Conferă doamnelor preotese Andreea Șomlea Nechita și Ana Călătan și domnului Ionuț Dreve, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

29 septembrie

Săvârșește slujba de binecuvântare a noii picturi a bisericii din Răscruți, protopopiatul Cluj I. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Ioan Câmpean, distincția „Crucea Arhiepiscopala”. Conferă domnului Emil Cârnaț, primarul comunei Bonțida și domnului Ionuț Moș, precum și doamnei Balasz-Becs Gyongyi, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

30 septembrie

În Catedrala Patriarhală din București, cu prilejul împlinirii a 12 ani de la întronizarea Preafericitului Părinte Daniel ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, în sobor de arhierie, sub protia Întâistătorului Bisericii Ortodoxe Române, slujește la Sfânta Liturghie și asistă la slujba de Te Deum.

În Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhal, participă la momentul festiv organizat cu acest prilej.

În Sala Sinodală din Reședința Patriarhală din București, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Agenda PS Vasile

Septembrie 2019

1 septembrie:

Este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” – Zorilor, din Cluj-Napoca, unde la Sfânta Liturghie rostește ecfonise și binecuvântări.

7 septembrie:

La invitația doamnei primar Magdalena Lucia Suci, participă la slujba de sfințire a Capelei Mortuare din parohia Chinteni, oficiată de IPS Arhiepiscop și Mitropolit An-

dreii, cu ocazia inaugurării.

8 septembrie:

Cu ocazia sărbătorii „Nașterea Maicii Domnului”, este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh - Zorilor Cluj-Napoca, rostind la Sfânta Liturghie ecfonise și binecuvântări. Participă la botezul nepoatei Anisia-Nicoleta, în parohia „Intrarea Domnului în Ierusalim” din cartierul Florești, oficiat de preotul paroh Sebastian Rusu.

14 septembrie:

Cu ocazia sărbătorii „Înălțarea Sfintei Cruci”, este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia „Înălțarea Sfintei Cruci” din cartierul Mănăștur Cluj-Napoca, la invitația preotului paroh Gavril Vârva.

15 septembrie:

Este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” – Zorilor, din Cluj-Napoca, unde la Sfânta Liturghie rostește ecfonise și binecuvântări.

22 septembrie:

Participă la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

27 septembrie:

Începând cu ora 10 participă la susținerea publică a tezei de doctorat a PC Păr. Diacon Sălvan Alexandru. Iar la ora 16 face o vizită doamnei profesoare Daria Bobec pentru a-i aduce felicitări cu ocazia împlinirii a 100 de ani.

29 septembrie:

La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

A consemnat Pr. Călin Ficior

Tableta lunii

Despre Sfintele Icoane și Moaște

Alexandru Nemoianu
(Statele Unite)

In ultima vreme au apărut numeroase luări de poziție și exprimări în spațiul mediatic, foarte critice în privința practicii Bisericii de a cinsti, de a venera, icoanele și încă mai vârtos, Sfintele moaște, relicvele sacre. Aceste exprimări i-au numit pe cei care practică cinstirea pomenită, „pupători de oase putrede”, „pupători de cadavre” și, oricum, oameni foarte înapoiți. Desigur, unuia ca mine, care evit exprimările violente și sunt adept al rezolvării problemelor cu „duhul blândeții”, aceste exprimări mi s-au părut excesive. Ulterior, analizând mai atent, am văzut că de fapt în acest fenomen, al contestării icoanelor și cinstirii relicvelor, ne întâlnim cu un fenomen recurent în istorie. Un fenomen foarte vechi și care continuă și în zilele noastre. Este vorba de iconoclastism. Istoric s-a arătat că iconoclastismul este inițiat de către elemente extremiste, al căror principal „argument” este violența. În zilele noastre cel mai bun exemplu este mișcarea talibanilor sau a integriștilor islamici care au distrus cu tunurile un ansamblu arhitectonic cu valoare culturală unică, sau „califatul arab”, mișcarea Satului Islamic (ISIS), care a distrus sistematic monumentele de la Palmyra. Vehemența de limbaj a neo-iconoclaștilor nu este un semn bun, căci poate incita la violență.

Deci iconoclastismul, ca fenomen istoric, este o mișcare care caută să înlăture imaginile asociate cu un alt fel de gândire sau credință decât al lor (iconoclaștilor). Cum spuneam, este un fenomen vechi și recurent. El a fost practicat de vechii evrei când au intrat în Palestina, de mohamedani când au intrat în India, de „talibani” în chiar zilele noastre (când au detonat sau au tras cu tunul în monumente străvechi care înfățișau zeități în care ei, talibanii, nu credeau). Dar cel mai cunoscut, să zicem, „clasic” exemplu este mișcarea iconoclastă din Bizanț.

Iconoclastismul bizantin a avut două faze: prima din 726-787, și a doua din 814-842. Prima fază a fost cea virulentă, iar cea de a doua a fost doar imitativă, retrogradă. Iconoclaștii porneau de la convingerea falsă și inspirată de către cei mai perversi dintre demoni, demonii „teologi”, că cinstirea icoanelor și a relicvelor era o formă de „idolatrie”, de închinare la „materie” (considerată de ei impură) și la idoli. Plecând de la această convingere, împărații bizantini Leo „Armeanul” și mai ales Constantin al V-lea Copronim au devastat cu violență Biserica, au distrus icoanele, au fărâmat relicvele sau le-au aruncat, au scos pe călugări și călugărițe din mănăstiri. Mai mult Copronim i-a silit pe aceștia, sub sancțiunea execuției imediate în caz de refuz, să se „căsătorească” și să „consume” căsătoria în circ, în arenă, sub privirea a mii de oameni. Este de menționat că mulți călugări au cedat de teama morții, dar extraordinar de mare a fost numărul celor care au ales să fie martirizați. (Este de amintit că măsuri absolut similare a mai folosit regimul stalinist în decada a doua și a treia a veacului trecut în Rusia sovietică. Despre modul miraculos în care anume relic-

ve, moaște, au fost recuperate, s-au scris tomuri întregi. Cel mai cunoscut fiind cazul redescoperirii moaștelor Sfântului Serafim din Sarov în 1990.) Deci temeiul lor ideologic era că cinstirea icoanelor era închinare la idoli, iar cinstirea sfintelor moaște închinare la cadavre. Asemănarea cu limbajul folosit de mișcarea neo-iconoclastă de azi este absolut tulburător. Putem vedea că sunt inspirate de același duh. Această ideologie a fost combătută de mari teologi, și cel mai cunoscut între ei este Sfântul Ioan al Damascului.

Sfântul Ioan Damaschinul a arătat că, în primul rând, trebuie să stabilim despre ce vorbim. Astfel, el a arătat că „închinarea” este datorată numai lui Dumnezeu, cel în Treime Mărit. Icoanele și moaștele sunt „venerate”, cinstite. Cei care le venerază nu aduc cinstirea lemnului, materiei, ei o aduc chipului pe care îl reprezintă. Rugăciunea adresată chipului se duce la cel cinstit și acesta o duce la Dumnezeu. În cazul moaștelor, ele sunt de asemenea închinare, sunt cinstite,enerate. Iar aceasta deoarece au aparținut unor oameni care, eliberați de povara propriilor păcate și pasiuni, s-au „umplut” de Har. Deci chiar trupul lor s-a învrednicit de Har, și aceasta se vede în felul în care rămășițele lor pământești s-au păstrat, galbene, ușoare, răspândind mireasmă cerească. Că este legitim să reprezentăm chipul Sfinților este limpede; ei erau oameni ca și noi, au fost văzuți și au fost cunoscuți. La fel și chipul lui Iisus. El s-a întrupat, „iar Cuvântul S-a făcut trup”,

slăviți și mai spre slavă! Credința cinstitorilor de icoane a fost confirmată de al șaptelea sobor a toată lume de la Niceea în 787, și apoi reconfirmat în 843, în Duminecă numită și „Biruința Dreptei Credințe”. Deci, pe scurt, aceasta este istoria iconoclastismului.

Mișcarea neo-iconoclastă, începută și în România, este un reflex al culturii hedoniste și consumatoriste promovată de anume cercuri din „apus”, cultură ale cărei trăsături demonice devin tot mai deslușite. Este destul de trist că asemenea influențe sunt acceptate, uneori doar având „meritul” dubios că provin din „occident”. Mai trist este că această mișcare poate genera un vid cultural, care lesne va fi umplut de alte credințe cu adevărat violente.

Violența cu care, fără argumente teologice (argumente care nici nu pot exista), sectarii îngrămădesc insulte și blasfemii este sinistru. Ei tăgăduiesc cinstirea icoanelor și a sfintelor moaște, tăgăduiesc rugăciunea către Sfinți, cutea-ză să tăgăduiască până și rolul Preasfintei și Purea Fecioarei Maria. Vehemența cu care este făcută această blasfemie este dovadă de posesie demonică! Iar acestor rătăciți li se adaugă jalnica adunătură a „ateiștilor”, dintre care, cei mai mulți, nici măcar nu știu ce vorbesc.

Dar să nu uităm că atât teismul cât și ateismul sunt credințe. Deopotrivă de cu neputință a fi demonstrate. Un „dumnezeu” a cărui existență ar putea fi demonstrată nu ar fi chiar mare „dumnezeu”. Oricum, ar fi insuficient dreptmăritorilor al căror Dumnezeu este „negrăit, necuprins cu gândul, nevăzut, neajuns, pururea fiind și același fiind”. Foarte periculoase sunt cultele neo-protestante.

Sub masca unei false smerenii, care în fapt este orgoliu luciferic, și folosind argumente foarte șubrede, plâpânde, firave, abătute și contradictorii, acești sectari nu fac decât să piardă și lumea asta și pe cea care va să fie. Acest lucru este datorat unei grave greșeli metodologice, pe care această „teologie” neo-protestantă o comite: ea nu respectă constanța nivelelor. De exemplu, ei afirmă credința într-un Dumnezeu „atotputernic”, dar tăgăduiesc starea de pururea fecioară a Maicii Domnului.

Ce fel de atotputernicie are acest dumnezeu al lor care nu poate să aibă drept Maică o „pururea fecioară”?

Ei amestecă planul lumii căzute cu cel al Împărăției Cerurilor, și asta nu este posibil. La toate cele arătate mai trebuie adăugat un lucru esențial.

Oamenii din toate vremurile au tânjit să afle o cale prin care lumea nevăzută să fie adusă lângă noi. Ortodoxia este singura care a reușit acest lucru. Sfântul Grigore Palama, în prima jumătate a veacului al XIV-lea, a arătat că acest lucru este cu putință. Învățătura lui a scos în evidență că „esența”, „ființa” lui Dumnezeu, Sfânta Treime nu poate fi cunoscută și văzută de oameni, dar pot fi văzute „energiile” divine, „Dumnezeu în acțiune”. Iar aceste „energii” nu sunt create, sunt parte din divinitate. Cea mai vestită arătare a acestor „energii” s-a petrecut pe Muntele Tabor, la Schimbarea la Față. Atunci ucenicii au putut să vadă Slava lui Dumnezeu, atât cât puteau cuprinde ochii muritorii. Această „Lumină neapropiată” se arată celor care, prin rugăciune și ascultare, își sfințesc sufletul și trupul. Iar acest lucru se petrece doar în Ortodoxie.

Neamul Românesc trebuie să rămână credincios Dreptei Credințe care l-a ținut viu și vrednic de mântuire. Să rămânem credincioși căldurii Dreptei Credințe, singura care ne poate purta din lumină în lumină în veci.

spunea Sfântul Evanghelist Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu. Nu putem reprezenta pe Tatăl, „pe care nimeni nu L-a văzut”. Iar Treimea poate fi reprezentată doar sub forma în care a arătat-o Sfântul Andrei Rubliov. Cei „trei” care s-au arătat Patriarhului Avraam la stejarul din Mamvri. Dar dincolo de toate acestea, hai să zicem, „chestiuni tehnice” se găsește un adevăr încă mai adânc.

Creștinii ortodocși nu consideră „materia” o categorie impură. Ea este doar într-o stare căzută, așa cum este căzut și omul. Dar ea, ca și omul, va fi readusă la starea, „în care ne-a vrut Dumnezeu”. Iar icoana și sfintele moaște, prin Har, se apropie de acea stare. Pentru respectul arătat, în acest chip, materiei, pe drept cuvânt se poate spune că de fapt dreptmăritorii sunt singurii cu adevărat „materialiști”, iar prin faptul că pravoslavnicii cred cu toată tăria că oamenii pot ajunge „sfinți”, deci într-o superioară „asemănare” cu Dumnezeu, ei dovedesc credința că omul a fost făcut „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu” și deci se poate spune că sunt singurii cu adevărat „umaniști”. Icoanele sunt revelație a divinității. Căci icoanele nu sunt „portrete”, sunt cu mult mai mult, ele sunt partea văzută a nevăzutului, vederea zilei a opta. Iar acest adevăr a fost dovedit cu sângele martirilor și cu însuși martiriul icoanelor. În vremea persecuțiilor, sângele apărătorilor Sfintelor Icoane a fost amestecat cu icoanele sfărâmate, și din acest martiriu au fășnit mai

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov,
Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor-șef:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. dr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan,
Pr. Călin Ficior, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login,
Ierom. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi,
Elena Pârveu, Protos. Simeon (Pintea), Nicolae Turcan,
Arhim. Benedict (Vesa)

Sfânta Cuvioasă Parascheva, pildă de biruință în lupta cu sinele corupt

Iulia Anamaria Chindriș

Fidelitatea ne arată că dobândirea sfințeniei nu este strict legată de o vârstă biologică înaintată. Odată pornit pe calea credinței, un suflet sincer merge pe ea firesc, trecând cu vederea cerințele trecătoare și nefolositoare ale trupului, reducând totul la esențial și ridicându-se deasupra lenevirii și a tendințelor lumii, indiferent de epoca în care trăiește pe acest pământ. De asemenea, în Hristos nu contează atât de mult dacă trupul ce poartă acel suflet este femeiesc sau bărbătesc, decât, probabil, în măsura în care acesta se îndepărtează de Hristos și se lasă supus anumitor neputințe specifice. Însă un suflet viu, cu ochii ațintiți spre Făcătorul său, va trece cu o mult mai mare ușurință peste orice greutate pricinuită de trup. Mai mult, acesta i se va supune și va deveni un ajutor pe calea spre desăvârșire.

Viața pământească este foarte scurtă și totuși pare foarte tentant să amânăm acel „acum” în care stă ascunsă taina pocăinței, a schimbării vieții, a alegerii lui Hristos încă de aici, pentru veșnicie. Fiecare „acum” conține în sine un potențial imens de urcare spre Dumnezeu, iar fiecare ratare a acelui moment, o mare suferință pentru sufletul însetat de obârșia lui. Hărnicia în a „pescui” cu vitejie fiecare moment propice pocăinței și în a-l lucra ne apropie tot mai mult de Dumnezeu. Oare câte astfel de clipe esențiale au fost valorificate de către sfinți precum cei șapte tineri din Efes, Sfântul Chiric, Sfânta Muceniță Filoftea, Sfântul Ioan Valahul, Sfânta Muceniță Varvara, Sfânta Muceniță Ecaterina și mulți alții, care au trecut la cele veșnice când erau în floarea vârstei? Gândul de a merge cu îndrăzneală pe calea sfințeniei încă din pruncie ori adolescență poate părea de nerealizat, mai ales pentru perioada în care trăim, dar sfinții tineri au dovedit contrariul. Contraargumentul conform căruia pe aceștia i-au ajutat perioada în care s-au născut nu este valid, în condițiile în care o mare parte dintre nevoitorii pentru Dumnezeu au trăit într-o epocă în care creștinismul era mult persecutat.

Printre acești sfinți tineri se numără și Sfânta Cuvioasă Parascheva, care în viața ei cât un strop de rouă a adunat suficient nectar duhovnicesc din care se adapă, de aproape o mie de ani creștini din toată lumea. Câțiva ani de osteneală au fost încununați cu binefaceri care au răsunet până în veșnicie.

Primii pași către Dumnezeu

Cuvioasa Parascheva s-a născut în anul 1025 în satul Epivata, azi Selim Pașa, din Turcia, și încă din copilărie și-a ascultat inima, care o chema pe calea învățării Domnului Hristos. Ea a auzit în biserică cuvântul din Evanghelie: *Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie* (Marcu 8: 34), iar viața ei oglindește o continuă punere în practică a acestui cuvânt. Roadele ostenețelor sale de a se lepăda de omul vechi și de a-și schimba viața după învățătura evanghelică nu au întârziat să apară. Deși avea o vârstă fragedă, făcea multe fapte de milostenie. Din acest punct de vedere, traiectoria ei duhovnicească, dar și ispitele exterioare s-au asemănat mult cu cele ale Sfintei Filoftea (prăznuită la data de 7 decembrie). Nu o dată s-a întâmplat ca mica Parascheva să-și dea hainele frumoase săracilor și să le îmbrace pe ale lor. Făcea acest lucru ori de câte ori se ivea ocazia, chiar dacă avea de suferit din cauza ocărilor părinților. Ei erau creștini, dar se îngrijorau probabil pentru această lipsă de interes pentru cele materiale pe care fiica lor o manifesta atât de devreme. Valoarea lor duhovnicească era însă mare, fapt indicat de educația pe care au dat-o copiilor lor. Atât mica Parascheva, cât și fratele ei, Eftimie, au mers cu hotărâre pe calea credinței încă din copilărie. Ba mai mult, Eftimie a devenit călugăr înaintea surorii sale și apoi episcop de Madit, o zonă din Turcia. Hotărârea Paras-

chevei de a intra în monahism s-a manifestat ferm atunci când părinții au vrut să o căsătorească. Acela a fost momentul de cotitură în care ea a luat hotărârea finală de a renunța la căldura căminului. La doar 15 ani, tânăra pleca, așadar, din sânul familiei sale pentru a-și închina viața Celui Care i-a dăruit-o.

Pe front, în linia întâi

Înainte de a porni spre războiul duhovnicesc pe care îl impune monahismul, a hotărât cu înțelepciune ca mai întâi să se întărească sufletește închinându-se în bisericile din Constantinopol și în cea cu hramul „Sfânta Eufimia” din Calcedon. După acest pelerinaj, tânăra Parascheva se adăpostește sub aripa ocrotitoare a Maicii Domnului, într-o mănăstire din Heraclea Pontului (astăzi Eregni), închinată Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

După cinci ani petrecuți acolo, Parascheva pleacă la Ierusalim, pentru a se închina la locurile sfinte. Ca mulți dintre cei care ajung acolo, ea a hotărât să nu se mai întoarcă; rămânând în Țara Sfântă, s-a nevoit într-o mănăstire de maici din Pustia Iordanului, urmând exemplul de viață

al Sfinților Ioan Botezătorul, Ilie Tesviteanul și Maria Egipteanca. Lupta de a se lepăda de sine nu a încetat nici în pustietățile din Țara Făgăduinței. Dimpotrivă, nevoițele sale s-au înmulțit și înăspriț. Faptele bune cu care se înarmase și prin care îl urma pe Dumnezeu erau: curăția minții și a inimii de gânduri și imaginații pătimase, rugăciunea neîncetată, însoțită de lacrimi, postul și privegherea de toată noaptea și neîncetata așteptare a Mirelui. Toate acestea au ajutat-o să ajungă la desăvârșire, încât „strălucea ca o făclie aprinsă în mijlocul celorlalte călugărițe nevoitoare” (*Patericul românesc*, p. 73).

Sfânta își îmbunătățise atât de mult viața încât, într-o noapte, pe când avea doar 25 de ani, a fost cercetată în vis de un înger, care i-a spus să părăsească pustia și să se întoarcă în pământul natal, vestindu-i trecerea ei din această viață. Cuvioasa a ascultat îndemnul primit și s-a îndreptat spre Constantinopol. Neuitând de recunoștință, s-a închinat din nou în bisericile din care se hrănise duhovnicește înainte de a părăsi lumea, printre care se numără și Biserica „Sfânta Sofia” și cea a „Acoperământului Maicii Domnului” din Vlaherne. Potrivit tradiției, când Sfânta Parascheva se afla în corabia ce o ducea spre Epivata, pe mare s-a stârnit o furtună atât puternică, încât călătorii credeau că vor muri înecați. Atunci ea, nepierzându-și nădejdea în Dumnezeu, a strigat: *Kalikratei!*, adică „Mult curaj” și se pare că de aici și-a luat numele orașul Kallicrateia, astăzi Mir Marsinan.

Sfârșitul vieții pământești și întâlnirea cu Mirele

Cuvioasa și-a petrecut ultimii doi ani din viață tot în nevoiță, ascultare și căutare de Dumnezeu. Unele surse spun că aceasta s-ar fi așezat în apropiere de biserică din Epivata, unde a întemeiat chiar și un cămin pentru săraci, orfani, văduve și bolnavi. Alte izvoare indică întoarcerea ei spre Kallicrateia, unde a avut grijă de Biserica „Sfinților Apostoli”. Indiferent de locul în care s-ar fi sălășluit, esențialul stă în modul său de viață și de trecere în veșnicie. Simțind că i se apropie sfârșitul, aceasta a îngenunchat înaintea icoanei Mântuitorului și s-a rugat astfel: „Doamne, iisuse Hristoase, caută din sfânt locașul Tău și nu mă părăsi, nici nu mă lăsa, că pentru numele Tău cel sfânt am lăsat toate și Ție Ți-am urmat în toată viața mea. Și acum îndură-Te, Doamne, și spune îngerului Tău cel blând să ia cu pace sufletul meu!” (*Patericul românesc*, p. 74). În timp ce se ruga, sufletul Cuvioasei Parascheva a urcat către Dumnezeu, iar trupul său s-a întors în țărână, fiind îngropat de către creștini aproape de țărmul Mării Marmara.

Așadar, după numai 27 de ani de viață pământească, sufletul Sfintei Parascheva a fost suficient de pregătit pentru a se întâlni cu Mirele Hristos. Cel mai probabil, calea spre despătimire și spre cunoașterea lui Dumnezeu i-a fost mult ușurată de rapiditatea cu care a urmat glasul conștiinței și pe cel al Evangheliei încă din copilărie. Această nelenevire și căutare neobosită a lui Dumnezeu au învrednicit-o, probabil, să se întâlnească cu Mântuitorul atât de devreme – însuși îngerul care i-a vestit sfârșitul i-a spus: „Lasă pustia și locașul acesta și te întoarce la Epivata, în patria ta, că acolo se cade să lași trupul pământului și să treci din această lume către Dumnezeu, pe care L-ai iubit!”. De asemenea, ostenețele de a dobândi virtuțile și umblarea pe calea smereniei, pe care Fiul lui Dumnezeu a parcurs-o și a sfințit-o, au umplut-o și pe ea de mireasmă dumnezeiască – atât de mult încât trupul ei a rămas neputrezit. Prin darurile pe care le-a primit, Sfânta Parascheva a adus multă bucurie în inimile celor cărora i s-au rugat, iar minunile ce se petrec la racla cu moaștele ei sunt nenumărate.

Moaștele Sfintei Parascheva

Sfințitul ei trup a fost descoperit când un credincios pe nume Gheorghe, împreună cu alți creștini, au săpat o groapă pentru un corăbier înecat și mânat de valuri pe malul mării. Locul unde au ales să sape era chiar acela unde fusese îngropată cu ani în urmă Sfânta Parascheva. Ei nu și-au dat seama atunci pe ale cui oseminte le găsiseră, așa că au pus trupul corăbierului peste moaștele Cuvioasei. Noaptea, un înger i s-a arătat lui Gheorghe pentru a-i înfățișa înălțimile la care își trăise viața cea care era înmormântată acolo. Mai mult decât atât, chiar Sfânta Parascheva i s-a descoperit și l-a rugat să îi ia trupul din groapă și să îl ducă la loc de cinste, în biserică din satul Epivata, loc pe care ea însăși și l-a ales. Gheorghe a ascultat îndemnul primit și de atunci, moaștele Sfintei Parascheva s-au dovedit a fi de mare folos tuturor celor bolnavi care îi cereau ajutorul, fiind recunoscute pentru puterea lor tămăduitoare.

După 175 de ani de sălășuire în Epivata, moaștele Cuvioasei Parascheva au fost mutate la Târnovo, în localitatea de obârșie a surorii sale duhovnicești, Sfânta Filoftea. După 160 de ani, au fost duse la Belgrad, iar după 125 de ani au fost luate de turci și vândute Patriarhiei de Constantinopol. Peste tot unde a poposit, Sfânta Parascheva a binecuvântat acel loc, ajutând mulți creștini în toate nevoile. Cea mai îndelungată perioadă de petrecere a trupului său într-un loc este de 375 de ani. În 1639, domnul Moldovei, Vasile Lupu, a finalizat lucrările la biserică cu hramul „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași. Își dorea mult să împodobească această ctitorie, precum și capitala Țării Moldovei, cu moaștele unor sfinți făcători de minuni. După ce s-a rugat la Dumnezeu, a aflat de moaștele Sfintei Parascheva. Domnul Moldovei a achitat turcilor o mare parte din datoriile pe care le avea Patriarhia de Constantinopol și, în semn de recunoștință, Patriarhul Partenie i-a dăruit, în vara anului 1641, moaștele Cuvioasei Parascheva. Acestea au fost purtate pe mare până la Galați, iar de acolo au fost duse de către clerici, monahi

și credincioși spre Iași, unde au fost întâmpinate la data de 13 iunie 1641 cu mare cinste de către Vasile Lupu și Mitropolitul Varlaam, precum și de un număr mare de credincioși din toată țara, și așezate în biserica nou construită în sunetul clopotelor și al cântărilor bisericești.

După ce au fost aduse în România, domnitorul Vasile Lupu și Mitropolitul Varlaam au hotărât să le îmbrace în veșmânt de in și să pecetluiască acest acoperământ, ca nimeni să nu ia vreo parte din ele, și așa au rămas până în zilele noastre. Peste pânza de in se pun alte veșminte, care se schimbă periodic și sunt apoi donate mănăstirilor și bisericilor care o au ca ocrotitoare. În zilele de sărbătoare, veșmintele sunt de culoare deschisă, iar în posturi, de culori închise. Ele au un croi deosebit, sub formă de cruce, iar la mijloc, în zona mâinilor, este cusută o cruce sau monograma Mântuitorului. Părintele Dosoftei Șcheul, ecleziarhul Catedralei din Iași, afirmă că: „Schimbarea veșmintelor Sfintei Parascheva este un fel de ritual. Seara, după ce a plecat de la moaște și cel din urmă credincios, biserica este închisă. Preoții slujitori, alături de măicuțe, într-o atmosferă de rugăciune, săvârșesc schimbarea hainelor Cuvioasei. Fiecare are misiunea sa, la fel și măicuțele. Mereu, unul dintre noi, în tot acest timp, citește Acatistul Sfintei Cuvioase Parascheva. La fiecare atingere a moaștelor, le sărutăm. [...] Totul se petrece cu frică și cucernicie, pentru că e un mare dar să facem aceasta. [...] Ceea ce trăiesc preoții și măicuțele atunci când schimbă veșmintele Cuvioasei este cu neputință de exprimat în cuvinte. Atunci, biserica este ca o poartă prin care curge lumina sfântă.” (Sfânta Cuvioasă Parascheva, pp. 95-96).

Binefaceri și minuni

Una dintre marile minuni petrecute cu moaștele Sfintei Parascheva este aceea că nu au ars în incendiul din decembrie 1888. Argintul care îmbrăca racla s-a topit, dar lemnul și trupul sfintei, deși acoperite de jăratic, au rămas întregi. De asemenea, și pânza de in și pecețile de ceară au rămas intacte. În urma rugăciunilor către ea, numeroși oameni s-au vindecat de boli grave precum cancerul la cap, leucemia, boli de stomac și de plămâni și inclusiv muțenie. De asemenea, în timpul celor două războaie mondiale, orașul Iași a fost ferit de bombardamente, iar Catedrala Mitropolitană, în care se aflau moaștele la acea vreme, nu a fost atinsă de niciun obuz. În timpul marii secete din vara anului 1947, când oamenii și animalele sufereau de foame și sete, clericii au purtat în procesiune racla cu sfintele moaște în satele din Moldova, în urma convoiului făcându-și apariția nori mari ce au adăpat pământul cu o ploaie bogată. Pentru a nu da uitării această minune dumnezeiască, oamenii au ridicat troițe în satele pe unde a trecut Sfânta Parascheva.

În ciuda trecerii anilor, Cuvioasa din inima Moldovei nu încetează să lucreze în Biserica lui Dumnezeu, rămânând neobosită în a-i ajuta pe cei din jur și a oglindi atât chipul, cât și asemănarea cu Mântuitorul. Chiar și în zilele noastre, mii de credincioși pleacă mângâiați și întăriți din Catedrala din Iași, iar în ziua ei de praznuire, 14 octombrie, aleile din jurul locașului în care sălășluiește se umplu de oameni, pentru care nu mai contează oboseala sau aglomerația, duhul fiind cel care primează.

Se fac în continuare o mulțime de tămăduiri. Sfânta i-a salvat pe mulți de la moarte în urma unor accidente grave ori incendii, de orbire, de surzenie, de boli de rinichi și chiar și de cancer în stadiu avansat. Boala pur și simplu dispăre, spre uimirea medicilor, care își trimit pacienții acasă. Chisturile de cancer – „semințele morții”, cum le numește cineva dintre cei care dau mărturie despre ajutorul primit – își pierd tăria în fața rugăciunilor sfintei și se topesc în puterea ei vindecătoare, fie prin risipirea lor în tot corpul sau doar local. De multe ori, bolnavii nu au mai avut nevoie de operație. Ea mijlocește, de asemenea, și pentru împăcarea soților și pentru aflarea unui loc de muncă, luminează mințile elevilor și studenților și îi ajută la examene, îi ajută pe tineri să se căsătorească ori să intre în monahism, în funcție de chemarea lor. În ciuda ispitelor exterioare, Cuvioasa Parascheva ajută la luarea unor decizii importante, îi îndreptățește pe cei păgubiți, îi sprijină pe cei care vor să-și construiască o casă ori să nu o piardă dacă deja o au. Îi întoarce pe cei răătăciți la credință, îi ajută pe cei aflați în nevoi materiale, mijlocește pentru nașterea de prunci și mai ales pentru iertarea păcatelor și mântuire. Ce i se roagă mărturisesc că o simt viu în viața lor, prezența sfintei în România fiind într-adevăr o mare binecuvântare.

Legătura cu alți sfinți

Există o legătură aparte între Sfânta Cuvioasă Parascheva și Sfânta Muceniță Filoftea. Cele două sfinte s-au asemănat mult în sinceritatea cu care L-au căutat pe Dumnezeu și în nevoințele pe care le făceau pentru a-I putea urma, mai ales în ceea ce privește aplecarea spre faptele de milostenie și răbdarea fără cârtire a ocări-

lor. Mai mult decât atât, ambele sfinte au indicat clar locul unde voiau să fie așezate moaștele lor. Sfânta Filoftea și-a exprimat dorința de a veni în România imediat după trecerea ei în veșnicie, iar moaștele Sfintei Parascheva au ajuns aici după aproximativ 500 de ani de la adormirea ei, dar perioada îndelungată de sălășuire pe pământ românesc dovedește și dorința Cuvioasei de a fi aici. De asemenea, moaștele ambelor sfinte au rămas întregi și nevătămate de vitregiile istoriei. Poporul român le cinstește mult, ambele adunând mii de închinători atât de-a lungul anului, dar mai ales la data la care sunt prăznuite. În ceea ce-i privește pe închinătorii Sfintei Filoftea, aceștia rămân indiferenți nu numai la aglomerație și oboseală, ci și la frigul tăios de decembrie. Mai mult, există tipare iconografice asemănătoare pentru cele două mirese ale lui Hristos, precum și cărți ce cuprind în paralel viețile, minunile și acatistele lor.

Sfânta Cuvioasă Parascheva a avut o legătură aparte și cu Părintele Iacob Tsalikis (prăznuit la data de 8/21 noiembrie). Când era copil, el obișnuia să meargă adesea la Biserica Sfintei Parascheva după ce termina programul școlar, aprindea candelile și îi plăcea să rămână acolo până se înnopta, rugându-se cum știa și cum putea. Într-o zi, pe când avea doar opt sau nouă ani, în timp ce se ruga, Sfânta Parascheva i s-a arătat aievea, îmbrăcată ca monahie, așa cum era înfățișată în icoană. Speriat, copilul a plecat de acolo fugind și a ajuns acasă istovit. A doua zi, întâmplarea s-a repetat, dar de data aceasta, când micul Iacov a început să alerge, sfânta a început să îi vorbească, iar copilul s-a liniștit. I-a spus cine este și să nu se teamă. De atunci, Sfânta Parascheva i s-a arătat de mai multe ori și i-a vorbit, Iacov ascultând-o cu atenție. La începutul anului 1940, Cu-

vioasa i-a apărut foarte serioasă și întristată și i-a spus: „Vino, fiule, să-ți spun ceva. În curând va fi război” – lucru care s-a adevărat curând, Grecia intrând în cel de-al Doilea Război Mondial la data de 28 octombrie a aceluiași an.

Această veste a aprins în inima lui Iacov un dor imens de a se apropia de Dumnezeu. A început să se roage și să facă multe metanii. După acest episod, el și-a înmulțit nevoințele duhovnicești. Mergea la privegheri și la hramurile bisericilor, petrecând toată noaptea în cântări, de multe ori singur, fără să ceară plată; consuma puțină hrană, purta haine de doc, dar curate, mergea pe jos la toate bisericile din jur, iar în fiecare duminică și sărbătoare își căuta în pădure un loc liniștit și retras. Îl curăța puțin și săpa până ce semăna cu o peșteră, după care începea metaniile și rugăciunile. Astfel, am putea spune că Sfânta Parascheva l-a născut duhovnicește pe viitorul Părinte Iacov Tsalikis, ajutându-l să pună bazele unei vieți de nevoină strălucitoare, pentru Dumnezeu. Prin aceasta se încununează și denumirea de „maică” pe care o are sfânta, ea devenind cu adevărat mamă duhovnicească atât pentru Părintele Iacov, cât și pentru mulțimea de credincioși care L-au cunoscut pe Dumnezeu prin ea.

Așadar, prin pilda vieții ei și prin modul în care moaștele Sfintei Parascheva au fost aduse în țară, înțelegem cât de bun și „profitabil” este acest „negoț” duhovnicesc, acest iconomat în care dăruiești materie și primești în schimb duh. Ni se descoperă, de asemenea, cât de șubredă este materia, aparent trainică, și cât de puternic este duhul, aparent insignifiant și neputincios în fața celei dintâi. Aceasta o dovedesc atât faptele Cuvioasei, cât și fapta domnitorului Vasile Lupu. În cazul Sfintei de la Iași, se poate observa cum o luptă de câțiva ani a adus foloase imense atât pentru sufletul ei, cât și pentru marea de oameni care se bucură acum de ajutorul ei. Ea a ieșit biruitoare din lupta de câțiva ani dusă cu patimile, iar biruința ei ne întărește și pe noi, făcându-ni-se treaptă de urcare către Dumnezeu.

Bibliografie:

- ***, *Binefacerile Sfintei Cuvioase Parascheva. Mărturii ale închinătorilor*, Editura Doxologia, 2011;
- ***, *Sfânta Cuvioasă Parascheva cu sfintele moaște la Iași. Viața, istoricul moaștelor, minunile, acatistul, paraclisul*, Editura Sophia, București, 2009;
- ***, *Viețile Sfinților pe octombrie*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1992;
- Bălan, Ioanichie (Arhimandritul), *Patericul românesc*, Editura Mănăstirea Sihăstria, vol. 1, 2011;
- Papadopoulos, Stelian, *Fericitul Iacov Țalikus, Starețul Mănăstirii Cuviosului David „Bătrânul”*, Editura Evanghelistosmos, București, 2004.

Sclipiri din tindă (Anastasia)

Mircea Mareș

Pus-au din bătrâni pe vatră
Pâinea spre aluat la copt
Și făcut-au casă-n piatră
În a tainei zilei opt.

Și din margini de mlădiță,
De pe ulițe târzii,
Rupse strugur o fetiță
Cu codițele aurii.

Cu sclipiri de roade sfinte
Și cu zâmbete hazlii
Pune soarele-n morminte
Răsărindu-l celor vii.

În amiezi cu raze calde,
Pașii ei se pierd în câmp.
Un ecou ușor de clopot
Se așterne pe pământ.

Se ridică-ncet în aer
Fumul caselor din sat
Și lumini de felinare
Se aprind la un bogat.

La fântâna din ogradă,
Cu găleată și c-un sac
Se oprește c-o cireada
Un cioban bătrân sărac.

Și pe drumul dinainte,
De pe câmpul lung și lat,
Se aprind lumini măiestre
De la oamenii din sat.

Străluciri ce-n veșnicie
Pâlpâie din loc în loc
Se aprind într-o sclipire
Dintr-o dată, dintr-un foc.

Noaptea spune
Cine ascultă?
Treze stelele târzii
Și lucește a treia oară
Luciul nordiceii făclii.

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com